



- §12-miljøgodkendelse til
Stålegård,
Kirkebyvej 28,
3700 Rønne

Kolofon: Bornholms Regionskommune; September 2013

Udarbejdet af:	Teknik & Miljø
Layout & Tryk:	Teknik & Miljø
Journalnummer:	09.17.18P19-0025
Sagsbehandler:	Helle Thers
Kortbilag:	Kort & Matrikelstyrelsen

Stålegård, Nyker

Stålegård
Kirkebyvej 28
3700 Rønne
Ejendomsnummer: 4000071268
CHR nr. 15403
CVR nr. 29807221
P-nr. 1012890237
Tlfnr: 56 96 62 95
Mobilnr. 51 74 38 95
E-mail: lennart@simblegaard.dk

§12-miljøgodkendelse til Stålegård



**Stålegård, Kirkebyvej 28, 3700 Rønne
Slagtesvineproduktion**

Godkendelsesdato: 9. september 2013

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	3
Miljøgodkendelse til Stålegård	5
1 Generelle vilkår	5
1.1 Vilkår vedrørende drift og indretning	5
1.2 Vilkår vedrørende årsproduktion	6
1.3 Vilkår vedrørende information og ændringer på ejendommen	6
2 Vilkår vedrørende produktionsanlægget	6
2.1 Staldinventar- og drift	6
2.2 Ventilation	6
2.3 Rengøring af staldanlæg	6
2.4 Ammoniak reducerende teknologi	7
2.5 Vilkår vedrørende gyllebeholdere	7
2.6 Gødningsopbevaring	7
2.7 Gyllehåndtering	7
2.8 Håndtering og transport af gylle	7
2.9 Spildevand og overfladevand	8
2.10 Uheld og risici	8
2.11 Støjkluder	8
2.12 Skadedyr	9
2.13 Støv	9
2.14 Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier	9
Olie	9
Affald	9
Sprøjtemidler og medicin	10
3 Vilkår vedrørende bedst tilgængelige teknologi/Renere teknologi	10
4 Vilkår vedrørende tilsyn, kontrol og egenkontrol	11
5 Miljøgodkendelsens forudsætninger – miljøteknisk beskrivelse	12
5.1 Ansøger og ejerforhold	12
5.2 Husdyrbruget	12
5.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	12
5.3.1 Landskabelig placering af Stålegård	13
5.3.2 Stålegårds placering i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mm	14
5.4 Ejendommens bygningsanlæg	15
5.4.1 Produktionsanlægget	15
5.5 Husdyrbruget	16
5.6 Opbevaringskapacitet	16
5.6.1 Produktion af husdyrgødning	16
5.6.2 Ejendommens opbevaringsanlæg	17
5.7 Bedriftens landbrugsbrugsjord	17
6 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug	17
6.1 Energi	17
6.1.1 El	17
6.1.2 Fyringsolie	18
6.2 Vand	18
6.3 Foder og foderopbevaring	18
6.4 Kemikalier og pesticider	18
7 Fleksibilitet	19
8 Forventede reststoffer og emission fra anlægget	19
8.1 Husdyrgødning	19
8.2 Ammoniakfordampning	19
8.3 Lugtemission	19

8.3.1 Vedvarende lugtkilder	19
8.3.2 Periodiske lugtkilder	21
8.4 Støvemission.....	22
8.5 Støjkilder	22
8.5.1 Vedvarende støjkilder	22
8.5.2 Periodiske støjkilder	22
8.5.3 Tiltag mod støjkilder	22
8.6 Lys.....	22
8.7 Transport	23
8.7.1 Intern transport.....	23
8.7.2 Ekstern transport.....	23
8.8 Fluor og skadedyr.....	23
8.9 Spildevand.....	24
8.10 Affald.....	24
8.10.1 Olie- og kemikalieaffald	24
8.10.2 Animalsk affald	24
9 Risici	25
10 Egenkontrol og Management	25
11 Husdyrbrugets ophør.....	26
12 Vurdering af produktions miljøpåvirkning.....	27
12.1 Kvælstofpåvirkning.....	27
12.1.3 Vandløb og søer.....	27
12.2 Ammoniakdeposition til naturarealer	27
12.3 Påvirkning af bilag IV arter og andre dyrearter	29
13 Vurdering af ressourceforbrug og affaldshåndtering.....	30
14 Vurdering af lugt-, støv-, støj-, flue-, transport- og lysgener	30
15 Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik	31
Energibesparende foranstaltninger:.....	31
Vandbesparende foranstaltninger:	32
Management og Godt Landmandskab:.....	32
Foderoplysninger	32
Bedst tilgængelige staldteknologi	32
Opbevaring af gødning:.....	34
16 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier.....	36
17 Vurdering af tiltag ved ophør af husdyrbruget.....	36
18 Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse.....	37
18.1 Alternative løsninger	37
18.2. 0-alternativ	37
19 Afværgeforanstaltninger	38
20 Samlet konkluderende vurdering.....	38
21 Generelle forhold.....	39
21.1 Tidligere offentliggørelser.....	39
21.2 Klagevejledning.....	39
Bilag 1 – Stålegårds placering i forhold til §3-natur og EU-habitatområder.....	40
Bilag 2 - Anlægstegning.....	41
Bilag 3 – Dokumentation for OML-lugtberegning	42
Bilag 4 – Egenkontrol.....	50

Miljøgodkendelse til Stålegård

Bornholms Regionskommune giver hermed godkendelse i henhold til Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer samt tilhørende bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse nr. 764 af 28. juni 2012 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer.

Slagtesvineproduktionen på Stålegård kan bestå 14.000 slagtesvin (30–110 kg) producerede pr. år. I forbindelse med udvidelsen skal der bygges et nyt staldafsnit. Der er således godkendelsespligt efter husdyrgodkendelseslovens § 12.

1 Generelle vilkår

Denne godkendelse omfatter samtlige landbrugsmæssige aktiviteter på ejendommen Stålegård, Kirkebyvej 28, 3700 Rønne. Til ejendommen er tilknyttet husdyrproduktion vedrørende CHR nr. 15403, og ejendommen er desuden knyttet til CVR nr. 29807221 samt P-nr. 1012890237.

Bedriften skal til enhver tid leve op til gældende regler, love og bekendtgørelser – også selvom disse regler eventuelt måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra denne afgørelses meddelelse. Med ”udnyttet” menes, at det ansøgte byggeri er taget i brug og der er indsat et dyrehold svarende til opstart af den ansøgte produktion. Den fulde årsproduktion behøver således ikke være opfyldt 2 år efter meddelelses af godkendelse.

Bedriften skal underrette tilsynsmyndigheden således:

- Når besætningen er på 415,6 dyreenheder
- Besætningens/produktionens størrelse den 9. september 2015 (2 år efter godkendelsens dato)

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Dato for retsbeskyttelsens udløb 9. september 2021. Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40 stk. 2.

I denne godkendelse er der indarbejdet fleksibilitet i forhold til: fodersammensætning – se afsnit 7 Fleksibilitet.

Virksomhedens miljøgodkendelse skal, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Det er planlagt, at foretage den første revurdering i 2021.

Denne godkendelse skal være kendt af den daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget.

1.1 Vilkår vedrørende drift og indretning

- 1.1.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.

- 1.1.2 Der skal til stadighed tilstræbes en god staldhygiejne, herunder sikre at stier holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene.
- 1.1.3 Drikkevandssystemet skal drives og vedligeholdes, således at unødigt spild undgås i videst muligt omfang.
- 1.1.4 Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.

1.2 Vilkår vedrørende årsproduktion

- 1.2.1 Svinebruget tillades drevet med et dyrehold på maksimalt 415,6 DE, svarende til 14.000 slagtesvin (30-110 kg).

Vægtintervallet på slagtesvinene må variere i mindre grad. Variation i vægtintervallet og antallet af dyr, kan tillades så længe det maksimale antal dyreenheder (DE) ikke overskrides samt lugtemissionen ikke øges. Det vil sige det maksimale antal dyreenheder på 415,6 DE må ikke overskrides.

1.3 Vilkår vedrørende information og ændringer på ejendommen

- 1.3.1 Ændring i ejerforhold (eller hvem der har ansvar for driften) skal meddeles til kommunen. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til godkendelsen, skal anmeldes til kommune inden gennemførelsen. Kommunen vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.
- 1.3.2 De vilkår der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

2 Vilkår vedrørende produktionsanlægget

2.1 Staldinventar- og drift

- 2.1.1 Der skal etableres overbrusningsanlæg ELLER højtryksanlæg, hvor staldluften tilføres forstøvet vand i staldafsnittene, hvor det er et lovkrav.

I stalde til smågrise, avls- og slagtesvin taget i brug efter 1. juli 2000 er det et lovkrav, at der til grise over 20 kg opsættes overbrusning eller andre foranstaltninger, der giver grisene mulighed for køling. (§ 4 i lov nr. 104 af 14. februar 2000 om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin).

2.2 Ventilation

- 2.2.1 Ventilatorer skal renholdes og rengøres inden hver indsætning af nyt hold dyr. Nævnte skal fremgå af egenkontroljournal.

2.3. Rengøring af staldanlæg

- 2.3.1 Der skal opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes, således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.

2.4 Ammoniak reducerende teknologi

Foder

- 2.4.1 Der skal foreligge dokumentation for, at der ved fodring af slagtesvinene maksimalt anvendes 151 g råprotein/FE_{sv} samt 2,70 FE/kg tilvækst. Der kan dog anvendes andre kombinationer med samme effekt. Dokumentationen skal dække mindst en sammenhængende periode på 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar det efterfølgende år. Dokumentationen skal være i form af fx effektivitetskontrol.

2.5 Vilkår vedrørende gyllebeholdere

- 2.5.1 I forbindelse med tømning af beholderne kan det være vanskeligt at etablere et nyt flydelag, og der accepteres en periode på 2 uger uden tæt overdækning. Efter omrøring og udbringning i øvrigt accepteres en periode på 7 dage efter seneste omrøring eller konstateret manglende overdækning.

2.6 Gødningsoptbevaring

- 2.6.1 Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder på husdyrbruget.

2.7 Gyllehåndtering

- 2.7.1 Ved håndtering af gylle gennem ikke-faste installationer, der ikke lever op til § 22 i bekendtgørelse nr. 764 af 28. juni 2012 om husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v., skal dette foretages under konstant opsyn, således at evt. brud straks opdages og pumpningen i så fald afbrydes.
- 2.7.2 Såfremt der ved en eller flere af gyllebeholderne er etableret fast pumpeudstyr, skal elinstallationen indrettes, så at pumpen ikke kan startes utilsigtet.
- 2.7.3 Hvis der er monteret fjernbetjent pumpeudstyr på en eller flere af gyllebeholderne, skal der være monteret en anordning, der sikrer at pumpen slår fra automatisk, når der er pumpet, hvad der svarer til indholdet af en gyllevogn. Der kan alternativt etableres en anordning, som sikrer, at pumpen kun kan startes, når der står en gyllevogn under udløbet – og at der kun kan pumpes en mængde svarende til en gyllevognfuld.

Vilkår vedrørende levering af husdyrgødning til biogasanlæg

- 2.7.4 Hvis driftsforstyrrelser på Biokraft A/S medfører, at den forudsatte husdyrgødningsmængde ikke kan leveres til biogasanlægget i de forudsatte mængder, skal ejendommens driftsansvarlige skriftligt overfor tilsynsmyndigheden redegøre for, hvorledes det vil blive sikret at såvel opbevaring som bortskaffelse af den overskydende husdyrgødningsmængde sker under overholdelse af reglerne i Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder

2.8 Håndtering og transport af gylle

- 2.8.1 Der må ikke foretages omrøring, håndtering og gylleudkørsel fra anlæggene lørdage, søndage og helligdage. Under særlige omstændigheder – herunder gunstige vejrforhold – må der udbringes husdyrgødning i weekenderne, hvis det sker efter forudgående advisering af naboerne, og reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsens kap 10 overholdes.
- 2.8.2 Transport af gylle må ikke foregå gennem byzone på lørdage samt søn- og helligdage.

2.9 Spildevand og overfladevand

- 2.9.1 Tagvand kan ledes direkte til vandløb eller sø. Overfladevand fra øvrige befæstede arealer skal passere et veldimensioneret sandfang inden udledning til dræn, vandløb eller sø (kræver særskilt tilladelse).
- 2.9.2 Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og anvendes i henhold til reglerne for husdyrgødning i bekendtgørelse for husdyrhold og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. (Bek. nr. 764 af 28. juni 2012).

2.10 Uheld og risici

- 2.10.1 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 114.
- 2.10.2 Der skal udarbejdes en beredskabsplan for Stålegård som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Denne beredskabsplan skal vedligeholdes så oplysningerne i den altid er opdateret.
- 2.10.3 Såfremt planen ikke foreligger på tidspunktet, hvor godkendelsen meddeles, skal den indsendes til tilsynsmyndigheden senest én måned efter meddelelse af godkendelsen.

2.11 Støjklilder

- 2.11.1 Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige følgende værdier, målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag Kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage Kl. 18-22 (1 timer)	Alle dage Kl. 22-7 (½ timer)	Alle dage Kl. 22-7
Lørdag Kl. 7-14 (7 timer)	Lørdag Kl. 14-18 (4 timer)		Maksimal værdi
	Søn- og helligdag Kl. 7-18 (8 timer)		
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjvilkårene for landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer. Vilkår om støj gælder derfor al støj fra landbrugsdrift, men kun støjen fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, dvs. ikke støj fra fx markdriften.

- 2.11.2 Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korregerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.
- 2.11.3 Virksomheden skal, for egen regning, dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjklilder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår nr. 2.11.1 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i

Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjberegningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

I våde høst år kan behovet for tørring af korn og andre afgrøder være så stort, at det er nødvendigt at lade blæserne køre i døgndrift. Særligt ved køling af korn kan det være nødvendigt at gøre det om natten, da temperaturen om dagen er for høj til, at der kan køles.

2.12 Skadedyr

2.12.1 Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium. Bekæmpelsen skal desuden foretages på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.12.2 Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

2.13 Støv

2.13.1 Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.14 Oplag af olie, affald, pesticider og øvrige kemikalier

Olie

2.14.1 Olietanke skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag, og som minimum være overdækket med et halvtæg.

2.14.2 Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.14.3 Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.14.4 Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.

Affald

2.14.5 Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.

2.14.6 Affald skal opbevares og bortskaffes efter BOFA I/S's regulativer.

2.14.7 Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen. Det gælder dog ikke afbrænding af affald, der er tilladt i medfør af BOFA I/S's affaldsregulativ (haveaffald)

2.14.8 Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Affaldet skal bortskaffes efter BOFA I/S's regulativer.

2.14.9 Bekendtgørelse nr. 558 af 1. juni 2011 (Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr) har følgende præcisering af hvordan døde dyr skal opbevares:

- 2.14.9.1 Dyrene skal indtil afhentning opbevares på et skyggefuldt sted.
- 2.14.9.2 Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden.
- 2.14.9.3 Hvor det er nødvendigt, sikres afhentningspladsen mod ådselædende dyr.
- 2.14.9.4 Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej.
- 2.14.9.5 Afhentningsstedet skal ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet.
- 2.14.9.6 I tilfælde hvor dyrene er overdækket, skal det ske med en fast overdækning.
- 2.14.9.7 Selvdøde og aflivede dyr kan opbevares på køl eller frost i lukkede, overdækkede container. Hvis denne mulighed benyttes, behøver pkt. 2.14.9.1-2.14.3.3 og 2.14.9.5 ovenfor ikke at være opfyldt.

2.14.10 Affald bør sorteres i containere opstillet på ejendommen.

2.14.11 Olie- og kemikalieaffald skal opbevares i egnet emballage og skal stå på støbt areal. Oplagspladsen skal være under tag.

Sprøjtemidler og medicin

2.14.12 Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som ”særligt affald” og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald. Medicin (lægemidler) må ikke opbevares sammen med levnedsmidler eller foderstoffer.

2.14.13 Lægemiddelrester og brugte kanyler skal bortskaffes via autoriserede kanaler som fx kommunale modtageordninger. Ved særlige forholdsregler for bortskaffelse af lægemidler, vil det fremgå af indlægssedlen i pakningen.

2.14.14 Påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler må ikke ske ved direkte opsugning fra søer, vandløb eller brønde/boringer. Der må ikke være risiko for afløb til dræn eller vandløb.

2.14.15 Medicinrester og rester af sprøjtemidler samt emballage skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald, herunder reglerne om olie- og kemikalieaffald.

3 Vilkår vedrørende bedst tilgængelige teknologi/Renere teknologi

- 3.1 Der skal i godkendelsesperioden foretages fornøden forureningsbegrænsning på basis af principper om bedst tilgængelig teknik til nedbringelse af eventuelle gener fra stalde og gødningsoptbevaring.
- 3.2 Ved erstatning af råvarer og hjælpestoffer skal virksomheden dokumentere, at erstatningen sker til mindre miljøbelastende råvarer og hjælpestoffer.
- 3.3 Anlæg der er særligt energiforbrugende, fx ventilationsanlæg og luftrensning skal kontrolleres og vedligeholdes således, at de altid kører energimæssigt optimalt.

- 3.4 I forbindelse med renovering af den eksisterende slagtesvinestald skal det sikres, at der anvendes bedste anvendelige teknologi.
- 3.5 **Vedligeholdelse af staldanlæg**
Ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (staldinventar, ventilationsanlæg eller lignende) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik (BAT). Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, der vurderer, om kravet om BAT er opfyldt. Arbejdet må ikke påbegyndes, inden kommunen har givet skriftlig tilladelse til dette.

4 Vilkår vedrørende tilsyn, kontrol og egenkontrol

- 4.1 På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår.
- 4.2 Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affaldet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.
- 4.3 Der skal forelægge dokumentation for afsatte mængder rågylle til Biokraft A/S.
- 4.4 Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.
- 4.5 Dokumentation i form af forpagtnings- og overførelsesaftaler om husdyrgødning (af mindst 1 års varighed) m.v. opbevares i mindst 5 år og forevises kommunen på forlangende.

5 Miljøgodkendelsens forudsætninger – miljøteknisk beskrivelse

5.1 Ansøger og ejerforhold

Stålegård Kirkebyvej 28, 3700 Rønne ejes af Lennart Westh.

Besætningsejeren er A/S Simblegård, Simblegårdsvej 6, 3782 Klemensker. Udvidelsen af husdyrholdet vedrører alene ejendommen Stålegårds produktionsanlæg som lejes af A/S Simblegård.

Husdyrproduktionen drives under CVR-nummer 29807221.

Der skal ikke etableres yderligere gyllebeholdere eller anden form for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Den øgede mængde gylle afsættes til biogas. Den mængde som svarer til nuværende vil også fremover blive afsat til Lennart Westh.

5.2 Husdyrbruget

A/S Simblegård ansøger om at udvide produktionen på Stålegård, Kirkebyvej 28, 3700 Rønne.

Produktionen på Stålegård ønskes udvidet fra 169,10 DE til i alt 415,56 DE.

På Stålegård er der i dag en produktion på 6000 slagtesvin (30-107 kg). Der ansøges om en udvidelse til 14.000 slagtesvin (30-110 kg) producerede pr. år.

Vægtintervaller kan variere lidt på slagtesvinene, men variationen sker inden for det ansøgte antal DE

Grundet effektivitetsstigning forventes produktionen i den eksisterende bygning at kunne øges til 6230 slagtesvin. Derudover opføres en ny slagtesvinestald med 1872 stipladser, som vil kunne rumme de resterende 7770 slagtesvin/årligt således at den samlede produktion kan komme op på 14.000 slagtesvin. Dette svarer til 4,15 hold/stiplads hvilket er muligt ved høj effektivitet.

I den eksisterende stald er der delvist fast gulv med 1/3 fast gulv. Den nye stald bliver med samme gulvtype, da ansøger har gode erfaringer med dette system.

5.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Stålegård er placeret i landzone lokaliseret ca. 920 m nordvest for Nyker som angivet i Kommuneplan 2009. Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Kirkebyvej 25, som er beliggende 198 m fra eksisterende stald og 225 m fra ny stald (i forhold til nærmeste staldhjørne). Nærmeste nabobeboelse er Kirkebyvej 30, men da denne er ejet af ansøger (sammenmatrikuleret med Stålegård) medtages denne ikke i forhold til vurdering af om lugtgenekriteriet er overholdt.

Nærmeste samlet bebyggelse i nærheden af Stålegård er Nyker, som en samlet bebyggelse, som er lokaliseret cirka 920 m sydøst for Stålegård. Nærmeste byzone er den vestligste del af Nyker som er lokaliseret ca. 920 meter fra Stålegård. Nærmeste område i landzone udlagt med lokalplan er området syd for sommerhusområdet Sahara – ca. 1700 m vest for Stålegård.

Generelle afstandskrav:

- Ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m) og almene vandforsyningsanlæg (50 m): Nærmeste vandforsyningsboring er lokaliseret mere end 500 m nord for Stålegård.
- Vandløb (herunder dræn) og søer (15 m): Nærmeste vandløb er Mulebyå, som er lokaliseret 20 m nord for gyllebeholder og 65 m fra den nye staldbygning. Der forefindes ingen drænkort over

marken øst for ejendommen. Hvis der konstateres dræn i forbindelse med staldbyggeriet vil disse blive omlagt så afstandskravet på 15 m vil kunne overholdes.

- Offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Stuehuset er den bygning der ligger tættest på offentlig/privat fælles vej. Stuehuset er beliggende ca 70 m fra vejen og den nye stald vil ligge ca. 110 m fra vejen.
- Levnedsmiddelvirksomhed (25): Der er ingen levnedsmiddelvirksomheder på ejendommens matrikler og afstanden er således større end 25 m.
- Beboelse på samme ejendom (15 m): Afstand til beboelsen fra den nye stald bliver ca 32 m.
- Naboskel (30 m): Nærmeste naboskel er lokaliseret ca. 118 m øst for den nye stald.
- Nabobeboelse (50 m): Nærmeste nabobeboelse er Kirkebyvej 25 som er lokaliseret ca. 198 m fra eksisterende stald og ca. 225 m fra den nye stald. Der er også en beboelse på Kirkebyvej 30. Kirkebyvej 30 er sammenmatrikuleret med Kirkebyvej 28, dvs. med Stålegård. Afstand fra nærmeste produktionsbygning er 150 m (gyllebeholder mod vest) og afstanden til den nye stald bliver ca. 160 m.

Alle generelle afstandskrav i henhold til Bekendtgørelse 764 af 28. juni 2012 om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. med senere ændringer er opfyldt.

5.3.1 Landskabelig placering af Stålegård

Stålegård er beliggende i landzone i åbent landskab cirka 920 m nordvest for Nyker.

Stuehusets gavle vender øst/vest, og haven omgiver dets sydside. Nord og nordvest for stuehuset er de nuværende produktionsbygninger placeret og vest og nord for disse er ejendommens gylletanke placeret. Landskabsrummet omkring Stålegård er karakteriseret af dyrkede marker, levende hegn som slynger sig gennem landskabet. Nord for ejendommen løber Mulebyå, og langs denne er en skovbræmme som afgrænser den nordlige del af ejendommen. Når Stålegård passeres fra øst og vest ad Kirkebyvej som løber umiddelbart syd for ejendommens ses skovbræmmen bag ejendommen. Denne beplantning danner en ”ryg” for Stålegård, og gør at ejendommen set fra vest og øst ikke udgør et dominerende element i landsskabet.

Det bliver på den østlige facade af Stålegård, at den nye stald vil blive synlig. Stalden vil blive bygget vinkelret på den eksisterende stald, således at bygningskomplekset vil komme til at ligne et F set fra luften.

Såvel fra vest som øst ses det, at ejendommens bygninger er opført i tilknytning til hinanden og udgør en samlet enhed i landskabet.



Billede: Stålegård set fra øst siden



Billede: Stålegård set fra vest siden.

Bygningerne ligger i niveau med hinanden, og den nye stald vil blive opført imellem eksisterende foderlade, stald og stuehus. Dermed vil den nye stald komme til at ligge i direkte tilknytning til den eksisterende stald.

Landskabsrummet er sammensat med dyrkede marker, levende hegn, engarealer, skovarealer, spredte gårde, husmandsbebyggelse langs vejene og landsbyen Nyker. Noglekaraktererne for arealerne mod nord og syd for Kirkebyvej er dyrkede marker, nogle spredte gårde og en del husmandsbrug, der ligger som perler på en snor ved Kirkebyvej. Det vekslende landskab gør området komplekst og giver mange fine visuelle oplevelsesmuligheder.

Stålegård ligger i dette flade åbne landskab, som indeholder spredte levende hegn og små skovbevoksninger. Ejendommen er synlig fra Kirkebyvej. Stålegård knytter sig imidlertid til skovbevoksningen nord for ejendommen, som pakker den nordlige del af ejendommen ind og danner en ”ryg” for ejendommen.

Landskabsrummet omkring Stålegård indeholder store elementer som skovbevoksningen langs Mulebyå, som dominerer landskabsrummet og bliver et af de centrale elementer i landskabsrummet.

Ejendommen er således synlig i landskabet, men udgør ikke et dominerende element – idet bygningerne ligger samlet, og landskabets øvrige elementer gør, at Stålegård opfattes som et naturligt del af landskabet, og ikke som et dominerende element, når man passere ejendommen via Kirkebyvej.

5.3.2 Stålegårds placering i forhold til forskellige bygge- og beskyttelseslinier, fredninger mm.

Naturbeskyttelsesloven indeholder en generel beskyttelse af en række markante landskabselementer. Loven indeholder desuden forbud mod at ændre tilstanden inden for de beskyttede naturtyper (§ 3 områder), herunder bebyggelse af arealerne.

Museumsloven indeholder et forbud mod ændring af sten- og jorddiger samt selve fortidsmindet.

Lokalisering i forhold til byggelinjer:

- Kirkebyggelinie: Nærmeste kirke er kirken i Nyker Nykirke. Der er ca 1800 m til Nykirke.
- Skovbyggelinie: Nærmest skov omfattet af skovbyggelinje er skovområder ved Muleby ca 1 km fra Stålegård.
- Fortidsmindebeskyttelseslinie: Nærmeste fortidsminde med fortidsmindebeskyttelseslinje er en gravhøj sydvest for Stålegård. Granhøjen er beliggende ca. 335 m fra nærmeste staldbygning
- Strandbeskyttelseslinie: . Nærmeste strand er ved Sorthat-Muleby. Der er ca 2,5 km til tranden og Stålegård er således beliggende udenfor strandbeskyttelseslinjen.
- Søbyggelinie: Nærmeste sø (Knarregårdsmosen) omfattet af søbeskyttelseslinje er lokaliseret mere end 7 km fra Stålegård
- Interesseområder: Arealerne omkring Mulebyå er udlagt som interesseområde for naturbeskyttelse. Stålegård ligger indenfor dette interesseområde men ligger udenfor alle øvrige interesseområder i lokalplanen for Bornholm.
- Beskyttede jord- eller stendiger: Der er ingen §3 beskyttede jord eller stendiger indenfor 2 km af Stålegård
- Fredede områder: Nærmeste fredede område er lokaliseret ved Sorthat mere end 1300 m fra Stålegård.

Lokalisering i forhold til kulturhistoriske værdier

- Kulturmiljøområde: Stålegård ligger udenfor kulturmiljøområde.

Lokalisering i forhold til naturområder:

- Beskyttet naturområder (§3 områder): umiddelbart bag ejendommen mod nord løber Mulebyå som er §3 beskyttet vandløb. Omkring åen lige nord for Stålegård er en §3 beskyttet eng. Eneste øvrig §3 beskyttet natur indenfor 1000 m af ejendommen er 7 mindre vandhuller.
- Habitatområder: Nærmeste habitatområde Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne er lokaliseret mere end 6,5 km fra Stålegård.
- Der er lavbundsareal ved Mulebyå nordvest for Stålegård. Den nye stald er ikke beliggende indenfor lavbundsarealer.
- Der er ingen naturarealer omfattet af kategori 2 natur (§7 natur som tidligere blev reguleret med bufferzoner) indenfor 1000 m af Stålegård.

5.4. Ejendommens bygningsanlæg

Længst ud mod vejen er et nyere stuehus opført i gule stem med rødt tegltag. Stuehuset måler 18m x 9 m. Højden til kip er ca. 5 m. Stuehuset er opført i 1996.

Nærmere beskrivelse af de forskellige produktionsbygninger fremgår af de efterfølgende afsnit. Anlægstegningen kan ses på bilag 2.

5.4.1 Produktionsanlægget

Eksisterende staldbygning

Den eksisterende staldbygning er opført i 1984, og er i gule sten og med sort eternittag. Bygningen måler 16 x 90 m og er beliggende med gavl mod syd. Bygningshøjde til kip er 7,7 m. Afkast er placeret tæt ved kip og indtag længere nede på tagfladen.

Den eksisterende stald måler 16 x 90 m svarende til 1440 m². Stalden er indrettet med 1/3 fast gulv og 2/3 spalter. Stalden rummer 7 x 192 stipladser + 156 stipladser i alt 1500 stipladser. Der er vådfodringssystem i stalden. Stalden har loft til kip og er forsynet med 8 afkast og 15 indtag. Ventilationssystemet er ligetryk. Ydelsen på ventilationen er i de største sektioner 18.180 m³/h og i den lille sektion 13.250 m³/h. Der er mulighed for opvarmning i stalden, men dette har endnu ikke været anvendt.

Ny stald

Den nye staldbygning ønskes opført i grå betonelementer beklædt med søsten, hvor nuancen er gullig, således at den nye bygning vil matche ejendommens eksisterende bygningsmasse. Den nye stald vil blive med gråt eternittag. Stalden bliver 6,6 m til kip. Stalden bliver 26 m x 58 m. Stalden etableres parallelt med laden mellem laden og stuehuset. Afstand til laden bliver 7,5 m (afstandskrav i forhold til brand). Stalden opføres således vinkelret på eksisterende staldbygning, hvilket muliggør let adgang til eksisterende udleveringsgang.

Den nye stald etableres med 4 sektioner med 52 stier a 18 stipladser i alt 1872 stipladser til slagtesvin. Stalden kommer til at måle ca. 26 m x 58 m svarende til ca. 1500 m². Stalden bliver med undertryk med diffust luftindtag eller luftindtag via ventiler. Der bliver i alt 8 afkast i den nye stald. Ydelsen på hver afkast bliver 20.500 m³/h. Gulvet bliver med 1/3 fast gulv som i den eksisterende stald.

Lade

Laden er opført i 1984 i gule plader med mørkebrun trempel. Taget er gråt eternit. Bygningen måler 40 m x 18 m og højden til kip er 7,7 m. Laden ligger vinkelret på staldbygningen i staldens nordlige ende.

Gyllebeholdere

På ejendommen er der desuden to eksisterende gyllebeholdere fra henholdsvis 1984 og 1987. Begge er opført i gråt beton. Ingen af beholderne er forsynet med fast overdækning. Den ene beholder ligger på vestsiden af staldbygningen og den anden ligger bag laden – mellem lade og Mulebyå.

5.5 Husdyrbruget

Stålegård er på nuværende tidspunkt godkendt ved VVM-screening i 2006 til en besætning på 6000 slagtesvin 30-107 kg hvilket svarer til en besætning på 169,1 dyreenheder. I forhold til beregninger og vurderinger af udvidelsen på Stålegård er der således taget udgangspunkt i denne besætning som nudrift. Fordelingen af antal af dyr og dyreenheder på dyrekategori før og efter udvidelsen på Stålegård fremgår af tabel 2.

Tabel 2: Ejendommens husdyrproduktion før og efter udvidelse

Dyrekategori	Før udvidelse		Efter udvidelse	
	Antal	DE	Antal	DE
Slagtesvin (30-107 kg)	6000	169,1	0	0
Slagtesvin (30-110 kg)	0	0	14.000	415,55

Fordelingen af dyrene på staldsystemet efter udvidelsen på Stålegård fremgår af tabel 3.

Tabel 3: Fordelingen af dyr på staldsystem efter udvidelse på Stålegård

Dyrekategori	Staldtype	Antal
Slagtesvin	Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	14.000

Grundet effektivitetsstigning forventes produktionen i den eksisterende bygning at kunne øges til 6230 slagtesvin. Derudover opføres en ny slagtesvinestald med 1872 stipladser, som vil kunne rumme de resterende 7770 slagtesvin/årligt således at den samlede produktion kan komme op på 14.000 slagtesvin. Dette svarer til 4,15 hold/stiplads hvilket er muligt ved høj effektivitet.

5.6 Opbevaringskapacitet

Opbevaringskapaciteten af husdyrgødning skal være tilstrækkelig i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der skal ikke etableres yderligere gyllebeholdere eller anden form for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Den øgede mængde gylle afsættes til biogas. Den mængde som svarer til nuværende vil også fremover blive afsat til Lennart Westh.

5.6.1 Produktion af husdyrgødning

Husdyrgødningen fra bedriftens dyr vil være i form af gylle. Produktionen af gylle fra den samlede bedrift er beregnet i markstyringsprogrammet Bedriftsløsningen. Tabel 4 angiver den producerede mængde husdyrgødning før og efter gennemførelse af udvidelsen på Stålegård.

Tabel 4: Produktion af husdyrgødning (gylle) før og efter udvidelse

Ejendom	Før	Efter
Stålegård	2.938 m ³	7.190 m ³

5.6.2 Ejendommens opbevaringsanlæg

I tabel 5 er angivet hvor meget opbevaringskapacitet, der er på Stålegård

Tabel 5: Opbevaringsanlæg til husdyrgødning

	Beholderkapacitet i m ³	Byggeår	Seneste beholderkontrol	Overdækningstype
Gyllebeholder 1	1500	1984	3-11-2004	flydelag
Gyllebeholder 2	1500	1987	2-8-2008	flydelag

Af den produceret gylle i ansøgt drift vil gylle fra 246,5 DE svarende til ca. 4265 m³ skulle afsættes direkte til Biokraft A/S. Dvs. den del af gyllen vil ikke skulle opbevares på Stålegård.

Den mængde der skal opbevares bliver derfor 2925 m³.

Opbevaringskapaciteten bliver (2925 m³/3000m³ x 12 mdr.) 12 mdr. og lovgivningens krav til opbevaringskapacitet overholdt.

5.7 Bedriftens landbrugsbrugsjord

I nudrift afsættes al husdyrgødningen til Lennart Westh. I ansøgt drift vil mængden svarende til nudrift stadig blive afsat til Lennart Westh og den resterende del vil blive afsat til biogasproduktion. Den afgasseede gylle tages ikke retur.

Ingen af 3. mands udspretningsarealer er beliggende indenfor nitratfølsomme indvindingsområder. Der er ej heller områder beliggende indenfor fosforklasserne 1, 2 eller 3 eller indenfor nitratklasse 1,2 eller 3. Der er således ikke behov for separate arealgodkendelser af udspretningsarealerne.

6 Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug

6.1 Energi

Der anvendes primært energi i form af el på Stålegård. Ud over el anvendes en mindre mængde diesel til udtørring af stier efter vask.

6.1.1 El

Det nuværende elforbrug på Stålegård udgør ca. 74.000 kWh årligt. El anvendes primært til ventilation. Dertil kommer en mindre del til foderblanding, udfodring og belysning. Fordelingen er vurderet til at være:

Ventilation: 67.000 kWh

Belysning: 2.400 kWh

Vask af stalde: 1.000 kWh

Varmeblæser omklædning: 1.000 kWh

Udfodring våd: 2600 kWh

I alt 74.000 kWh

Den eksisterende stald er med ligetryksventilation, hvilket alt andet lige betyder et relativt højt energiforbrug til ventilation idet luften flyttes 2 gange (ind og ud).

Efter udvidelsen vil forbruget stige idet der skal ventileres i den nye stald. Dertil kommer øget energiforbrug til belysning, udfodring og vask af stald. Ventilationssystemet i den nye stald bliver dog med undertryksventilation og med nye super lavenergi ventilatorer. Målinger har vist, at de nye lavenergimotorer vil kunne bringe elforbruget til ventilation med på ca. 2,5 – 2,7 kWh pr produceret slagtesvin. Efter udvidelsen forventes energiforbruget at stige til ca. 100.000 kWh.

Energibesparende foranstaltninger

På Stålegård er ventilationen det anlæg, der anvender langt hovedparten af elforbruget. Den nye stald etableres med undertryksventilation og der anvendes de nye super lavenergimotorer. For at mindske energiforbruget til ligetryksventilationen anvendes passiv indsugning i de måneder hvor ventilationsbehovet gør det muligt.

Der er kun lys i stalden ved tilsyn og fodring og på tidspunkter hvor det er nødvendigt for at sikre 40 lux i 8 timer, som er lovkravet af hensyn til dyrevelfærd.

6.1.2 Fyringsolie

I nudrift er forbruget af fyringsolie 200 l pr. år, som anvendes til udtørring af stalde. Dieselforbruget til udtørring af stierne forventes at stige til ca. 500 l.

6.2 Vand

Det nuværende vandforbrug udgør 3.000 m³/årligt. Vandforbruget overstiger ikke normforbruget. Vandforbruget skønnes fordelt på poster:

Drikkevand: 2850 m³

Vaskevand 150 m³

Vandforbruget skønnes at stige til :

Drikkevand: 6.500 m³

Vaskevand: 350 m³

I alt 6850 m³

Vandbesparende foranstaltninger

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden.

Stalden sættes i blød før vask hvilket mindsker vandforbruget til den egentlige rengøring. Der anvendes drikkenipler som sidder over vådfoderkrybbe for at undgå vandspild.

6.3 Foder og foderopbevaring

Foder opbevares i siloer samt i foderlade. Der opbevares ikke ensilage og lignende foder på ejendommen. Desuden opbevares mindre mængder halm i foderladen.

Den udendørs silo måler 4,42 m i diameter og er 16,07 m høj. Siloen rummer 1600 tdr.

6.4 Kemikalier og pesticider

Der opbevares ikke pesticider på ejendommen, idet markarbejdet ikke udgår fra Stålegård.

Der opbevares ikke motorolie og spildolie på ejendommen, idet der ikke forefindes landbrugsmaskiner til markarbejde på ejendommen.

Der anvendes rengørings- og desinfektionsmidler på ejendommen. Disse opbevares i dunke som de leveres i, men pt. bruges der ikke noget. Dunkene opbevares i indgangsrum til staldene, som ligger i syd vestre hjørne af halmlade.

7 Fleksibilitet

Der anvendes vådfoder i anlægget. Dette giver typisk en god fodereffektivitet, men der kan være problemer med fermentering af proteinerne i fodringsanlægget. Derfor er proteinindholdet i vådfoder som regel planlagt lidt højere i forhold til for tørfoder.

Aktuelt er foderoptimeringen fastsat til 2,70 FE/kg tilvækst og proteinindholdet til 151 g råprotein/FE. Andre kombinationer af fodereffektivitet og proteinindhold vil medføre samme reduktion i ammoniakemission i forhold til normværdierne. Der meddeles fleksibilitet i forhold til andre kombinationer med samme effekt.

8 Forventede reststoffer og emission fra anlægget

8.1 Husdyrgødning

Husdyrgødningen afsættes til Biokraft A/S (biogasanlæg) og 3. mandsarealer, hvorfor der ikke er regulering af arealer med i denne miljøgodkendelse.

8.2 Ammoniakfordampning

Ved en husdyrproduktion vil der være fordampning af ammoniak fra stalde, husdyrgødningslagre samt ved udspreddning af husdyrgødningen. Størrelsen af ammoniakfordampningen er afhængig af produktionens størrelse samt af staldtypen, lagertypen samt tidspunkt og teknik til udbringningen af husdyrgødningen. Ammoniakemission fra stald og lager er beregnet i det elektroniske ansøgningsskema jf. kravet i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Ammoniakemissionen er i ansøgt drift beregnet til 4869,39 kg N, hvilket er en stigning på 2704,43 kg N. I forbindelse med en miljøgodkendelse er der i lovgivningen krav om, at ammoniakemissionen skal reduceres med 30% i forhold til en given normemission ud fra 2005/2006 norm. Dette krav er opfyldt med 444,79 kg N mere end nødvendigt.

Kravet om 30 % reduktion på ammoniakudledningen er opfyldt, se afsnit 12 og 15.

8.3 Lugtemission

Lugtemission stammer fra staldene samt fra husdyrgødningssystemerne inklusiv opbevaringsanlæggene (vedvarende lugtkilder). Desuden forekommer lugtemission ved udbringning af husdyrgødningen (periodiske lugtkilder)..

8.3.1 Vedvarende lugtkilder

For de vedvarende lugtkilder beregnes en lugtgeneafstand. Udenfor denne lugtgeneafstand må lugtgenerne fra husdyrholdet anses som værende ubetydelige. Lugtgeneafstandene er beregnet ved hjælp af både den nye lugtvejledning (ny lugtvejledning for husdyrbrug) og efter FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj, 2002), og beregningen baseres på følgende elementer:

- Emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper,
- En spredningsmodel,
- Genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed,
- Regler for hvordan øvrige forhold kan påvirke geneafstanden

I beregningerne af lugtgeneafstanden er der taget udgangspunkt i, at alle dyr er på stald. Det elektroniske ansøgningssystem (www.husdyrgodkendelse.dk) foretager lugtemissions og lugtgeneberegninger både efter den nye lugtvejledning og FMK-modellen.

I husdyrgodkendelse.dk beregnes lugtemissionen fra staldanlægget ud fra antal kg grise på stald til et givent tidspunkt. Ved 14.000 producerede slagtesvin og 4,15 hold pr. stiplads vil der maksimalt være 3.372 slagtesvin på stald ad gangen, svarende til det maksimale antal stipladser i eksisterende stald (1500) og i den nye stald (1872). Da grisene indsættes kontinuerligt vil gennemsnitsvægten for grise, der indsættes ved 30 kg og sælges ved 110 kg være 70 kg. Lugtemissionen er for slagtesvin på henholdsvis 150 LE (gamle lugtenheder) og 300 OUE (nye lugtenheder for slagtesvin på delvist fast guld).

I systemet beregnes lugtemissionen ud fra det indtastede antal stipladser som i dette tilfælde er: 1500 i eksisterende stald og 1872 i den nye kommende stald.

Ud fra beregningerne i husdyrgodkendelse.dk beregnes geneafstanden til:

Byzone mv.	Ny model	682,63 m
Samlet bebyggelse	Ny model	518,55 m
Enkelt beboelse	Ny model	247,16 m

Geneafstanden er for Byzone og samlet bebyggelse større end den beregnede geneafstand. For enkeltbeboelse er geneafstanden overskredet med 3,93 m, idet den vægtede gennemsnitsafstand til nærmeste enkeltbeboelse (Kirkebyvej 25) i husdyrgodkendelse er beregnet til 243,23 m.

I bekendtgørelse 291 af 6. april 2011 om husdyrgodkendelse fremgår det af bilag 3:

B. Beskyttelsesniveau for lugt

Der beregnes en nødvendig geneafstand ud fra både den nye lugtvejledning (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Der er i begge vejledninger fastlagt emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper, en spredningsmodel og genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Vedrørende FMK-vejledningen kan der ved anvendelse af miljøteknologi, som har en dokumenteret effekt på lugtemissionen, foretages en justering af lugtemissionen, ligesom den anviste spredningsmodel i særlige tilfælde med meget afvigende ventilationsforhold kan erstattes af en konkret spredningsberegning med OML-modellen (udarbejdet af Danmarks Miljøundersøgelser).

Den nye lugtvejledning kan ændres på baggrund af ny viden, og spredningsmodellen kan efter ansøgers ønske helt generelt erstattes af en konkret spredningsberegning med OML modellen. Såfremt der ikke foretages en konkret spredningsberegning skal geneafstanden efter den nye lugtvejledning på en mere simpel måde justeres i forhold til placering i forhold til hyppig vindretning samt som følge af andre husdyrbrug i nærheden.

Det skal bemærkes, at de fastsatte genekriterier i den nye lugtvejledning udelukkende er gældende i forhold til etableringer, udvidelser og ændringer.

Beregningen af geneafstanden ifølge den nye lugtvejledning skal tage udgangspunkt i følgende genekriterier:

Tabel 4. Der skal anvendes følgende genekriterier for lugt ved etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug, herunder stalde o. lign., angivet som 99 % fraktil med en midlingstid på 1 time.

Kategori	Vejledende geneniveau
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	5 OUE /m ³
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning og ensilage eller område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	7 OUE /m ³
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OUE /m ³

Lugtgeneafstanden til enkeltbeboelse kan ifølge den gamle FMK model beregnes til:

Kvadratroden af (3.372 stipladser x 70 kg x 150 LE/tons dyr) = 188 m

Lugtgeneafstanden til enkeltbeboelse iht FMK modellen er således overholdt. Det betyder at ansøger har mulighed for at anvende OML modellen til beregning af om lugtgenekriterierne kan overholdes.

I dette tilfælde har ansøger benyttet sig af muligheden for at erstatte lugtberegningen i husdyrgodkendelse.dk med OML modellen.

Lugtberegning og grundlag for tolkning af OML-lugtberegning

Tolkningen af OML-beregningen skal ske i overensstemmelse med ”Faglig rapport vedrørende ny lugtvejledning” udgivet af Skov- og Naturstyrelsen i 2006 og Miljøstyrelsens FAQ nr. 39. Det fremgår heraf, at der som udgangspunkt skal anvendes en ”konservativ tolkning”, hvor der ikke lægges vægt på i hvilken retning et beregnet lugtniveau optræder. Det antages derfor, at de beregnede maksimalværdier i en given afstand kan optræde i alle retninger.

Den geografiske fordeling af de beregnede koncentrationer skal ikke tages alt for bogstaveligt, fordi beregningerne bygger på 99 % -fraktiler for enkeltmåneder i et enkelt års meteorologi. Asymmetrien i isokurverne for lugt er derfor i nogen grad tilfældig.

Asymmetri i beregningsresultaterne kan derudover være begrundet i andet end vejrdata for beregningsåret fx en retningsafhængig bygningseffekt. Hvis asymmetrien skyldes en retningsafhængig bygningseffekt, bør der anlægges en skarp tolkning af resultaterne. Hvis asymmetrien hovedsageligt skyldes meteorologi, anlægges en konservativ tolkning.

I henhold til husdyrbrugslovens § 21 skal der meddeles afslag på en ansøgning om godkendelse, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 eller de efter § 11 stk. 2 og 4 fastsatte vilkår ikke er overholdt.

Ansøgningen og beregning af lugtgener

Det fremgår som nævnt af beregningen i IT-ansøgningen, at geneafstanden til nærmeste nabo ikke er overholdt, mens de øvrige geneafstande til byzone og samlet bebyggelse er overholdt. Ansøger har derfor indsendt en supplerende beregning, hvor lugtemissionen er beregnet vha. OML-multi-modellen.

Der er ikke korrigeret i forhold til terræn i OML-beregningen for Stålegård, idet der kun skal korrigeres ved store terrænuudsving. Jævnfør vejledningen for OML-beregning og afgørelse fra Natur- og Miljøklagenævnet, NMK-132-00034 skal der kun korrigeres ved bakker (op ad).

På baggrund af en konkret vurdering på baggrund af ovenstående oplysninger, anlægger Bornholms Regionskommune en konservativ tolkning af resultatet af OML-beregningen.

Resultaterne fra denne viser at lugtgenekriteriet på maks. 15 OUe ved enkeltbeboelse vil kunne overholdes. Beregningerne viser at den maksimale lugt vil være 15 OUe uanset vindretning i en afstand af 190 m fra beregningscentrum. Den aktuelle afstand til Kirkebyvej 25 fra beregningscentrum er 221 m. Beregningerne og resultaterne er vedlagt som bilag 3.

Nærmeste nabobeboelse er Kirkebyvej 30, men da denne er ejet af ansøger (sammatrikuleret med Stålegård – der er ikke dyr på denne ejendom) skal der ikke tages hensyn til denne i forhold til vurdering af om lugtgenekriteriet er overholdt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet kan gennemføres da geneafstanden til byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse og enkelt beboelse kan overholdes.

8.3.2 Periodiske lugtkilder

Udbringning af husdyrgødning foregår primært om foråret. Der køres husdyrgødning fordelt over ca. 6 uger om året. En del af husdyrgødningen nedfældes eller nedbringes i jorden kort efter udspreddning, hvilket minimerer lugtgenerne.

8.4 Støvemission

I forhold til støvemission er det skønnet, at der stort set kun vil forekomme støvgener i forbindelse med valsning af korn og halmhåndtering. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Stålegård ved at opbevarer halm, råvare og sækkevarer på fast bund, indendørs og tørt.

Støvgener kan forekomme i forbindelse med høst ved tilkørsel af halm til ejendommen.

I forhold til støvgener er ejendommen beliggende ca. 100 m fra nærmeste nabobeboelse (Kirkebyvej 30) og ca. 200 m fra Kirkebyvej 25. Kirkebyvej 30 er sammatrikuleret med Kirkebyvej 28 (Stålegård). Der vil derfor ikke forekomme væsentlige gener fra støv og støj i forhold til disse nabobeboelser. Transport til og fra ejendommen sker ad offentlig vej, og transport til og fra Stålegård udgør kun en mindre del af den samlede transport/trafik på Kirkebyvej.

Støvgener kan derudover forekomme i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Der vil ikke forekomme støvgener i forbindelse med foderfremstilling i det hele foregår i et lukket system, og det vurderes, at der kun vil være minimale støvgener i forbindelse med udfodring. Der vil således kun være minimale støvgener uden for ejendommens egen matrikel.

8.5 Støjklider

8.5.1 Vedvarende støjklider

Vedvarende støj kan forekomme fra ventilationsanlægget. Regelmæssig kontrol, rengøring og vedligeholdelse af ventilatorerne mindsker unødigt støj. Støjniveauet forventes ikke intensiveret væsentligt som følge af udvidelsen

8.5.2 Periodiske støjklider

Væsentligste støjkilde på ejendommen er ventilationsanlægget. Der er ikke mølleri på ejendommen. Det betyder, at der i forhold til foder kun blandes foder og udfodres. Der anvendes vådfodringsanlæg og støjen herfra hidhører fra diverse pumper. Dette forårsager ikke støjgener udenfor ejendommen matrikler. Desuden vil transport til og fra ejendommen kunne give anledning til kortvarige støjgener.

I forhold til støjgener er ejendommen beliggende ca. 100 m fra nærmeste nabobeboelse (Kirkebyvej 30) og ca. 200 m fra Kirkebyvej 25. Kirkebyvej 30 er sammatrikuleret med Kirkebyvej 28 (Stålegård). Der vil derfor ikke forekomme væsentlige gener fra støj i forhold til disse nabobeboelser. Transport til og fra ejendommen sker forbi naboer. Ad offentlig vej, og transport til og fra Stålegård udgør kun en mindre del af den samlede transport/trafik på Kirkebyvej.

Driftsperiode for støjklider

Ventilationsanlægget er i drift hele året og hele døgnet. Fodringsanlægget er ligeledes i drift flere timer dagligt. Støj fra transport sker kun få gange dagligt og i korte perioder. Se afsnit 8.7.2.

8.5.3 Tiltag mod støjklider

Der er ingen særlige tiltag til reduktion af støj. De nye ventilatormotorer er mere støjsvage end ældre ventilationsanlæg. Foderblanding sker inde i foderladen og støj forekommer ikke i nævneværdig grad udenfor bygningen.

8.6 Lys

Der forekommer ingen udendørs projektorer. Der er en lampe ved udleveringsrum, men denne er kun tændt kortvarigt ved levering og afhentning af grise. Der er ikke lys i stalden om natten og lysudfald gennem vinduer fra lys i stalden vil ikke kunne give anledning til gener hos naboerne, da nærmeste nabobeboelse er lokaliseret mere end 140 m fra nærmeste stald.

8.7 Transport

Der forekommer transport af forskellig vis i forbindelse med produktionen. Der skelnes mellem intern transport på ejendommen og ekstern transport, dvs. transport til eller fra ejendommen.

Til- og frakørsel til ejendommen vil foregå via Kirkebyvej, som grænser op til privat vejen.

8.7.1 Intern transport

I forbindelse med produktionen på Stålegård vil der ikke være intern transport, da der ikke flyttes dyr mellem staldbygningerne, og foder transporteres i lukket system til de enkelte staldafsnit.

8.7.2 Ekstern transport

I dette afsnit gøres der rede for til- og frakørselsforhold til husdyrbruget, mulige gener fra transporter samt eventuelle genebegrænsende tiltag

Nudrift:

Smågrise til ejendommen hver 4. uge – 2 læs

Slagtesvin til slagteri en gang ugentligt – 1 læs

Foder til ejendommen 1 læs pr uge

Afhentning af døde dyr: DAKA plads er ved østgavl på laden. Afhentning 1-2 gange om ugen

Transport af gylle væk fra ejendommen ca. 90 læs/år (eksklusiv gyllen til arealerne rundt om ejendommen, som ikke sker ad offentlig vej).

Ansøgt drift

Smågrise til ejendommen hver 4. uge – 2 læs

Slagtesvin til slagteri to gange ugentligt – 2 læs

Foder til ejendommen 1 læs hver 2. uge

Afhentning af døde dyr: Afhentningsplads flyttes ud til plads ved offentlig vej. Afhentning 2 gange pr uge.

Transport af gylle væk fra ejendommen ca. 245 læs/år (eksklusiv gyllen til arealerne rundt om ejendommen, som ikke sker ad offentlig vej). Den øgede mængde gylle i forhold til nudrift afsættes til Biokraft og transporteres i 25 - 30 t vogne.

Antallet af transporter til/fra ejendommen med større køretøjer eksklusiv transport af gylle udgør ca. 260 styk.

Dvs. transport eksklusiv gylle stiger til ca. 260 årligt: I ansøgt drift vil der således i gennemsnit være ca.5 transporter/uge.

Transport af gyllen stiger med ca. 170 læs. Transport af gylle foregår i en begrænset periode af året.

Hovedparten af transporterne vil finde sted fra marts - maj. Antal dage der køres gylle vil ca. udgøre 3-4 i nudrift og 3-4 i ansøgt drift. Gyllen til Biokraft vil løbende blive afhentet.

Det er kommunes vurdering, at udvidelsen kan gennemføres, uden at dette medfører væsentlig forøgelse af geneniveauet i omgivelserne.

8.8 Fluer og skadedyr

Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasorteret foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.

Der vurderes ikke at være problemer med fluer. Fluegener forebygges ved god staldhygiejne, hvor gødnings- og foderrester fjernes løbende. Ved behov for en yderligere bekæmpelse smøres der fluegift på strategiske steder.

Der er indgået en aftale med firmaet Mortalin vedrørende bekæmpelse af skadedyr på ejendommen. Firmaet sørger for løbende opfyldning og kontrol af de opsatte rottekasser.

8.9 Spildevand

Der er ikke toilet og bad i produktionsanlægget.

I nudrift beregnes den årlige spildevandsmængde fra produktionen til:

Vask, stald: 150 m³

I alt: 150 m³

I ansøgt drift beregnes den årlige spildevandsmængde fra produktionen til:

Vask, stald: 350 m³

I alt: 350 m³

I slagtesvinestalden vaskes stierne efter hvert hold grise. Det øvrige staldanlæg vaskes 1 gang om ugen efter levering af slagtesvin til slagteri. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg etc.

Spildevand til gyllebeholder

Da der ikke er nogen befæstede arealer på ejendommen hidhører al restvand fra vaskevand i stalden.

Spildevandsafledning

Tagvand afledes til jorden omkring bygningerne og nedsives. Der er ikke tagrender på bygningerne

8.10 Affald

Foder leveres løst og der vil derfor være begrænsede mængder fast affald.

I nudrift udgør affaldet:

Medicinaffald ca. 5 kg/år [EAK-kode 15 01 10]

Sprayflasker ca. 10 kg/år [EAK-kode 15 01 04]

Glasaffald ca. 2 kg/år [ISAG-kode 51.00]

Plastik/Pap ca. 0,01 tons/år [ISAG-kode 19.00 og EAK-kode 02 01 04]

Neonrør ca. 10 kg/år [EAK-kode 20 01 21]

Jernaffald ca. 0 tons/år [ISAG-kode 56.20]

I ansøgt drift vil mængden af affald øges til det dobbelte. Men det er meget små mængder affald. Der er medicinaffald, sprayflasker og glasaffald hvad der svarer til produktion af denne størrelse derudover er der stort set ikke noget affald.

8.10.1 Olie- og kemikalieaffald

Der opbevares ikke motorolie og spildolie på ejendommen, idet der ikke forefindes landbrugsmaskiner til markarbejde på ejendommen.

8.10.2 Animalsk affald

Døde dyr [EAK kode: 02 01 02] afhentes til destruktion af DAKA Proteins, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne.

Ved en dødelighed på ca. 3% og en gennemsnitsvægt på ca. 50 kg vil der årligt være ca. 21 t døde grise.

Døde grise henlægges ved Kirkebyvej under kadaverkappe og afhentes af DAKA 1- 2 gange ugentligt.

9 Risici

Største forureningsmæssige risici ved produktionen er overløb og spild af gylle ved gyllebeholderen.

Der håndteres ikke pesticider på ejendommen og uheld med disse forekommer derfor ikke. Der opbevares ligeledes heller ikke olie på ejendommen. Diesel til varmekanon til udtørring af stierne opbevares i dunke, hvor der er fast støbt underlag. Spild vil således kunne opsuges/opsamles.

Beskrivelse af mulige uheld

Mulige uheld kan være spild af gylle ved pumpning af gylle fra pumpebrønd til gyllebeholderen og ved omladning af gyllen fra gyllebeholder til gyllevogn eller til lastbil.

Teoretisk vil gyllebeholderen kunne sprænge læk, dette vurderes dog ikke som sandsynligt, idet gyllebeholderens bund hvert år efterses visuelt, når beholderen er tømt. Dertil kommer, at beholderen er tilmeldt den 10 årige beholderkontrol.

Ved udslip af mindre mængder af gylle ved omladning vil gyllen lægge sig ved gyllebeholderne og/eller løbe mod nord.

Ved totalkollaps vil gyllen flyde mod nord pga. terrænforholdene. Dvs. at gyllen vil løbe til Mulebyå.

Beskrivelse af risikominimering

Der udvises forsigtighed ved kørsel med traktorer og maskiner i nærheden af gyllebeholder samt i forbindelse med udpumpning af gylle.

Forud for pumpningen kontrolleres det, at der er kapacitet i gyllebeholderen til indholdet. Pumpningen overvåges manuelt, hvilket minimerer risikoen for uheld.

Der forefindes gyllealarm på begge tanke.

Ved omladning til gyllevogn anvendes en sugekran, hvorved spild af gylle ved omladning elimineres.

I forhold til risici og driftsuheld er der udarbejdet en beredskabsplan for Stålegård, der beskriver procedurer i forbindelse med uheld. Beredskabsplanen eftersendes til Teknik & Miljø senest en måned efter miljøgodkendelsen er meddelt.

Beskrivelse af gener i forbindelse med uheld

Gener i forbindelse med uheld med gyllen vil ved mindre mængder være arbejdet med at få opsamlet gyllen. Der vil også kunne opstå lugtgener i forbindelse med spild og opsamling af gyllen.

Ved totalkollaps af gyllebeholder vil der være større gener, idet gyllen vil udsprede over et meget større areal og arbejdet med at opsamle gyllen vil være vanskeligere. Der vil ved et sådant uheld forekomme lugtgener i området.

Ved større udslip vil gyllen løbe til Mulebyå. Skulle gyllen løbe til Mulebyå vil gyllen kunne tilbageholdes ved at blokere åen nedstrøms. Ved Åbygård er der fast kørevej hen til åen, så kan et evt. gylleudslip stoppes hele året rundt, ved at smide jord eller bigballe i åen.

10 Egenkontrol og Management

Stålegård skal, som alle andre svineproducerende bedrifter under Danish Crown, overholde Code of Practice, som indeholder egenkontrol. Se bilag 4. Ligeledes udføres egenkontrol i forbindelse med Foderhygiejneforordningen. Desuden føres der logbog for flydelag på gyllebeholdere, og der udføres 10

års beholder kontrol. Når der er blevet monteret overdækning på gylletanken skal der ikke føres logbog for denne tank.

På Simblegård A/S opbevares følgende for den samlede bedriften, herunder Stålegård:

- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog på gyllebeholder
- Tilbageholdelsessedler og optegnelser over anvendelse af lægemidler
- Salmonellaresultater- og månedsopgørelse fra slagteriet (zoonoseregisteret)
- Breve med analyseresultater af foder eller husdyrsygdomme, som kan have betydning for fødevarer sikkerheden
- Eventuelle breve fra Fødevareregionen vedr. offentligt tilsyn
- Kommunens eller private firmaers dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Energi og vandforbruget kontrolleres min. 4 gange årligt.
- Produktionskontrol (effektivitetskontrol) inkl. foderopgørelse udføres 4 gange årligt. Herudfra beregnes bl.a. fodereffektiviteten. Opdaterede foderplaner udarbejdes løbende af konsulent.

Desuden kan i løbet af få dage fremskaffes

- Fakturaer på køb og salg af foder
- Oplysninger om sundhedsanmærkninger fra slagteriet.

Management og planlægning sker i samdrift med Bjerregård, Søndre Landevej 77, 3720 Åkirkeby. I relation til management bestræber man sig på bedriften "Bjerregård" på at udføre "godt landmandskab" og ansvarsbevidst driftsledelse blandt andet ved at:

- Alle svin tilses min én gang dagligt. Ved det daglige tilsyn registreres evt. syge grise og der iværksættes behandling eller flytning af dårlige grise til aflastnings- eller sygestier.
- Der føres optegnelser over døde dyr ved det daglige tilsyn. Alle ind- og afgang af dyr registreres og hændelserne føres ind i effektivitetskontrollen.
- Der er indgået en sundhedsrådgivningsaftale, der omfatter 12 årlige dyrlæge besøg. Der føres registreringer over alle medicinske behandlinger iht. lovgivningen. Ansatte der arbejder med besætningen, of som udfører medicinske behandlinger, har alle gennemgået det lovpligtige medicin håndteringskursus eller har mere end 6 måneders erfaring. Der anvendes godkendte sporbare kanyler.
- Der føres kontrol med foder og registreringer af foderforbruget. Data indføres i effektivitetskontrollen. Udfodringsanlæg kontrolleres og vedligeholdes løbende. Der fodres efter en foderplan som udarbejdes sammen med konsulent.
- Der føres logbog over flydelag. Ved evt. konstateret manglende flydelag etableres kunstigt flydelag med snittet halm eller lignende.
- Vandforbruget til produktionen overvåges løbende og kontrolleres min. 1 gang pr. måned.
- Der er lavet beredskabsplan, hvor forholdsregler i forbindelse med uheld er beskrevet
- Besætningens ejer og ansatte ajourføres løbende bla. ved deltagelse i relevante kurser og møder.

11 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af produktionen på ejendomme vil staldanlæg blive tømt for foder, foderrester og husdyrgødning samt blive rengjort. Foderopbevaringsfaciliteter og foderanlæg vil blive tømt for foderemner og blive rengjort.

Bygningerne vil løbende blive vedligeholdt, således at ejendommen ikke kommer til at fremstå faldefærdig.

Gyllebeholderne vil eventuelt blive anvendt til husdyrgødning fra andre bedrifter. Hvis beholderne ikke skal anvendes til husdyrgødning vil de blive helt tømt for husdyrgødning. Der er for begge beholdere indsendt afviklingsplan til kommunen. Dvs. at beholderne ikke vil kunne anvendes efter 01.01 2017.

12 Vurdering af produktions miljøpåvirkning

12.1 Kvælstofpåvirkning

Produktionen på Stålegård påvirker miljøet med kvælstof fra husdyrgødningen. Teknik & Miljø har vurderet om påvirkningen har negativ effekt på grundvandet, vandløb og søer. Vurderingen er foretaget på baggrund af beregninger udført i det lovbestemte elektroniske ansøgningsskema om miljøgodkendelse jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Der indgår ingen udsprængningsarealer i nærværende miljøgodkendelse, idet al gylle afsættes henholdsvis til Biokraft og 3. mandsarealer.

12.1.3 Vandløb og søer

Vandløb og søer påvirkes hovedsageligt af udvaskning samt direkte afstrømning til recipienterne. Søer og vandhuller er særligt følsomme overfor tilførsel af fosfor, men visse kær- og mosetyper i tilknytning til søer og vandhuller kan også være følsomme overfor kvælstoftilførsel enten via vandmiljøet eller fra luften. Den atmosfæriske påvirkning er dog så begrænset i forhold til øvrig påvirkning af områdets små søer, at der kan ses bort fra denne.

Det er Teknik & Miljø vurdering af ingen vandhuller eller søer påvirkes væsentligt af den planlagte udvidelse på Stålegård. Endvidere ændres dyrkningen af arealerne ikke i forbindelse med det ansøgte projekt, og endvidere vil søer over 100 m² og vandløb blive omfattet af regler om 10 meter randzone i henhold til anden lovgivning.

Teknik & Miljø vurderer, at de berørte vandløbssystemer ikke vil blive påvirket af udvidelsen på Stålegård. Bortset fra den direkte tilledning fra dræn er åstrækningerne beskyttet mod påvirkning fra næringsrigt vand fra udsprængningsarealerne, da overfladisk afstrømning vil blive tilbageholdt af bræmmer. Generelt er de bornholmske vandløb meget robuste overfor påvirkning af kvælstof.

12.2 Ammoniakdeposition til naturarealer

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af ekstra tilførsel af kvælstof.

Husdyrproduktioner kan give anledning til udslip af ammoniak og derfor påvirke særligt næringsfattige naturtyper i det åbne land. Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, staldindretning, udbringningsmetode, renholdelse m.v. Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal de øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med 30 % i forhold til et fastsat referencestaldsystem i 2005/06, idet ansøgningen er indsendt 31. december 2012. Kravet om reduceret ammoniakemission gælder for udvidelser samt stalde, der renoveres, men kan gennemføres som et krav til reduktion af ammoniaktabet for både det eksisterende og det nye anlæg. Udegående dyr friholdes dog for reduktionskrav i den periode, de er udegående.

Ansøgningen om miljøgodkendelse er modtaget før 2. november 2012, og derfor gælder de beskrevne regler herunder.

I marts 2011 blev den danske ammoniakregulering skærpet, og fra da af reguleres den mest følsomme natur på grundlag af husdyrbrugets totale ammoniakbelastning. Tidligere var det alene merbelastningen som følge af den planlagt udvidelsen der blev vurderet.

Jævnfør lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er der ammoniakfølsomnatur inddelt i 3 kategorier med 3 beskyttelsesniveauer.

Kategorisering og beskyttelsesniveau

Kategori I natur

Omhandler Natura 2000-naturtyper, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-07 kg N/ha/år afhængigt af andre husdyrbrugs beliggenhed i nærheden*.

Kategori II natur

Omhandler større naturområder uden for Natura 2000-områderne, herunder højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1 kg N/ha/år.

Kategori III natur

Omhandler anden ammoniakfølsom §3 natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Til disse naturtyper må et husdyrbrug merbelaste med maksimalt 1 kg N/ha/år

Teknik & Miljø vurderer ammoniaktabet fra husdyrbruget i forhold til naturområder inden for 1.000 m fra husdyrbruget. Hvad angår påvirkningen af Natura 2000-områder bør vurderingen dog foretages i forhold til naturområder indenfor 3.000 m fra husdyrbruget af hensyn til bestemmelserne i habitatbekendtgørelsen.

Ammoniakemissionen bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med ammoniakdeposition. Nærmeste Natura 2000 område er EU-habitatområde 162 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne. Dette Natura 2000 område er beliggende ca. 6,5 km fra anlægget. Nærmeste kategori 2 natur er et overdrevsareal ved Rømeregårdsvej nord for ejendommen Lyneborg ca. 4,5 km fra anlægget på Stålegård. Indenfor 1000 m forefindes kun et §3 naturområde eksklusiv 7 §3 beskyttede søer. Dette naturareal er en eng langs Mulebyå lige nord for anlægget på Stålegård. Engen modtager relativ meget N i form af ammoniakdeposition allerede i nudrift, fordi den ligger så tæt på anlægget. Korteste afstand fra den eksisterende stald er ca. 8 m.

Der er foretaget beregninger af merdeposition og totaldeposition til Natura 2000 området, EU-Habitatområde 162 Almindingen, Ølene og Paradisbakkerne i husdyrgodkendelse.dk. Merdepositionen er beregnet til 0,0 kg N/ha og total depositionen er beregnet til 0,1 kg N/ha. (beregning i skemanummer 44738 – naturpunkt 102104). Kravet til maksimal totaldeposition til ammoniakfølsom natur indenfor Natura 2000 er dermed overholdt. Samlet set vurder Teknik & Miljø, at EU-habitatområde 162 ikke påvirkes i negativ retning af den planlagte udvidelse på Stålegård på grund af afstanden samt opblanding af kvælstof i atmosfæren.

Nærmeste kategori 2 natur er et overdrev, som nævnt er lokaliseret 4,5 km fra Stålegård. Vegetationen her består hovedsageligt af urter, som er moderat til kvælstoffølsomme. Merdeposition og totaldeposition til overdrevet er ligeledes beregnet. Såvel merdepositionen og totaldepositionen til overdrevsarealet ved Rømeregårdsvej er beregnet til 0,0 kg N/ha/år. (beregning i skemanummer 44738 – naturpunkt 102103). Kravet til maksimal totaldeposition til Kategori 2 natur er dermed overholdt, og det vurderes at overdrevet ikke påvirkes af produktionsudvidelsen på Stålegård.

Endvidere er der beregnet kvælstofdeposition til engen lige nord for Stålegård. Denne eng er beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3. Der er beregnet til 4 punkter som svarer til de 4 punkter, som ligger tættest ved henholdsvis de to gyllebeholdere og den eksisterende stald samt den kommende stald. De 4 punkter ligger indenfor 100 m af hinanden. Depositionen i nudrift til de 4 punkter varierer fra 19,8 til 48,8 kg N/ha/år. I ansøgt drift varierer totaldepositionen til de 4 punkter fra 40,1 til 57,3 kg N/ha/år. I

gennemsnit modtager de 4 punkter 36,4 kg N/ha/år i nudrift og 47,05 kg N/ha/år i ansøgt drift. Dette svarer til en merdeposition på gennemsnitlig 10,65 kg N/ha/år.

Engen udlægges som et fugtigt areal nedenfor en stejl skrænt. Store dele af §3-udpegningen er dækket af lukkede bevoksninger med burre snerre og stor nælde. Mindre dele af åbredden er bevokset med Kæmpe Bjørneklo. Vegetationen på lokaliteten er alene bestående af kvælstofelskende planter, hvoraf den gennemsnitlige Ellenbergværdi er 8.

Plantesamfundet på lokaliteten afslører, at arealets tålegrænse ligger over intervallet for mesotrofe enge/lavmoser på 20-25(-35) kg N/ha/år. Det vurderes derfor at tålegrænsen ikke overskrides. Teknik & Miljø vurderer på denne baggrund, at der ikke findes væsentlige naturværdier på lokaliteten som Stålegårds husdyrproduktion påvirker. Arealet skal dog fortsat være udpeget som §3-eng.

Det vurderes samlet, at ingen naturområder beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3 bliver påvirket væsentligt i negativ retning af den planlagte udvidelse på Stålegård, idet Teknik & Miljø vurderer, at der på grund af afstanden, placeringen af de nævnte naturområderne i forhold til Stålegård samt opblanding af kvælstof i atmosfæren kun forekommer en ubetydelig påvirkning af på de nævnte områder.

Det skal nævnes, at ifølge Miljøportalen er engen bag Stålegård udpeget som potentiel ammoniakfølsomskov. Denne udpegning er ikke korrekt, idet arealet er en §3-beskyttet eng.

Det er Teknik & Miljø vurdering, at den planlagte udvidelse på Stålegård ikke vil påvirke lokaliteter omkring Stålegård og deres naturindhold væsentligt.

12.3 Påvirkning af bilag IV arter og andre dyrearter

EU-landene har vedtaget fælles regler om at beskytte naturen. Habitatdirektivet forpligter medlemslandene til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, som står på bilag IV. Beskyttelsen af arterne handler blandt andet om at sikre arterne mod at blive efterstræbt (jagt, indsamling, ødelæggelse af æg og yngel). Men medlemslandene skal også sikre, at arternes yngel- og rasteområder ikke beskadiges eller ødelægges.

Arternes forekomst og udbredelse opdateres løbende gennem det nationale program for overvågning af vandmiljø og natur (NOVANA).

Der er registreringer om der på to lokaliteter henholdsvis ca. 390 m og 660 m sydøst for Stålegård findes Bilag IV arten "løvfrø".

Løvfrøen findes i det sydøstlige Jylland, på Als, Bornholm, Lolland og enkelte steder på Sjælland og Fyn. Den har en meget højtlydt og karakteristisk kvækken, som gør den forholdsvis let at opdage.

Løvfrøen yngler i mange forskellige typer vandhuller og vådområder., med lavvandede tidvise vandhuller og oversvømmelser på afgræssede arealer er de mest optimale. Et godt ynglested for løvfrøen kan også være gamle, lysåbne mergelgrave med lavvandede partier og god vandkvalitet. Løvfrøen har en god spredningsevne og er i stand til at kolonisere nye vandhuller og oversvømmelser op til flere km væk fra eksisterende, livskraftige bestande.

Uden for yngletiden opholder løvfrøerne sig især i brombærbuske i levende hegn, krat og skovbryn. Foruden brombær er løvfrøens foretrukne levested på land ofte tjørn, gedebled, hunderose, slåen og hassel. Løvfrøernes fordeling i terrænet vil i de fleste landskaber være lokaliseret til de foretrukne, ideelle yngleområder, som samtidig yder dem god beskyttelse og er gode fødesøgningssteder. I yngletiden kan hannerne om dagen opholde sig i eller ved ynglestedet, men de kan også opholde sig på de samme steder, som de lever i uden for yngletiden, og vandre frem og tilbage mellem ynglestedet og levestederne på land i aften- og nattetimerne.

Uden for yngletiden vandrer løvfrøerne ofte flere km ud i terrænet, men langt de fleste individer kan leve inden for en afstand på blot 100 meter fra ynglestedet, såfremt der er tilstrækkeligt med egnede rasteområder. I praksis vil det ofte være svært at stedfæste artens rasteområde præcist, da arten kan forekomme spredt uden for yngletiden.

Løvfrøerne overvintrer nedgravet i jorden eller på andre beskyttede gemmesteder. De kan overleve let frost. Ofte vil de grave sig ned på relativt åbne steder (græsarealer). Sandsynligvis er vinterkvarterene ofte ret tæt på ynglevandhullerne.

Søen hvor den nævnte bilag IV har yngle- og rasteområde er lavvandet søer, hvis overflader næsten er dækket af Liden andemad og Svømmende vandaks. Søerne er dog ret klarvandet. Bilag IV arten og dens yngle- og rasteområder ikke vil blive påvirket af atmosfæriske kvælstofbidrag fra Stålegård, da det vil være så ubetydeligt, at det ikke vil kunne medføre en væsentlig ændring i lokalitetens tilstand. Teknik & Miljø vurderer derfor, at Bilag IV arten og dens levesteder ikke trues af den forestående udvidelse Stålegård.

13 Vurdering af ressourceforbrug og affaldshåndtering

Teknik & Miljø har på baggrund af oplysningerne i afsnit ”Beskrivelse af produktionens ressourceforbrug” vurderet, at der i forbindelse med driften på Stålegård er gjort tiltag, som vil sikre, at anvendelse af energi, næringsstoffer og vand minimeres mest muligt, således at tabene til omgivelserne bliver så minimale som mulige, samtidig med at produktionen kan foregå på et rentabelt niveau. I relation til energiforbruget vurderes det, at idet ventilationen er frekvensstyret, er ejendommens energiforbrug forholdsvis begrænset.

Med hensyn til affaldshåndtering vurderes det at følges vilkårene 2.14.5 til 2.14.15 i denne miljøgodkendelse vil driften af Stålegård ikke medføre affaldsgener.

For så vidt angår spildevand fra Stålegård er der taget hånd om dette og det vurderes, at spildevandet håndteres fornuftigt og i henhold til gældende lovgivning på området. Se afsnit 8.9 – Spildevand.

14 Vurdering af lugt-, støv-, støj-, flue-, transport- og lysgener

Den primære kilde til lugt fra dyrehold er staldventilation. Der foreligger kun systematiske og anvendelige oplysninger til anvendelse i sagsbehandling om lugtemissionen fra staldanlæg. Lugtgener fra opbevaringsanlæg og lugtgener ved udbringning indgår således ikke i lugtberegningerne og reguleres derfor ved hjælp af generelle regler, herunder husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav til placering af stalde og anlæg til opbevaring af husdyrgødning.

Lugtgenefstandene med udgangspunkt i den nuværende og kommende produktion på Stålegård er beregnet både ved hjælp af FMK-modellen og den nye lugtberegningsmodel samt som supplement OML-multi-modellen. Lugtgeneberegningerne viser, at lugtgenekriterierne ifølge Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er overholdt både i forhold til boliger i byzone, boliger i samlet bebyggelse og for enkelt beboelse i landzone. Se afsnit 8.3 Lugtemission.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at udvidelsen af dyreholdet på Stålegård ikke vil betyde større gener for naboer i området omkring Stålegård – nærmeste nabobeboelser, som ikke er omfattet af landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger, er Kirkebyvej 25. Beregninger har vist, at lugtgenegrænsen er overholdt for såvel sommerhusområde/byzone, samlet bebyggelse som enkelt beboelse.

Samlet set vurderes der ikke at være væsentlige kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Stålegård, idet der ikke lægger andre større husdyrproduktioner i den mest fremherskende vindretning, dvs. vest for Stålegård.

Derfor vurderer Teknik & Miljø, at de nærmeste naboer ikke vil blive udsat for lugtgener, som overstiger et acceptabelt niveau.

Det skal dog nævnes, at der kan forekomme kortvarige perioder med lugtgener i forbindelse med udspreddning af husdyrgødning, men generne i forbindelse med dette vurderes ikke at blive øget væsentligt som følge af udvidelsen på Stålegård.

Med hensyn til støv- og støjgener er Teknik & Miljø's vurdering, at omboende ikke vil udsættes for væsentlige gener, idet støvgener i forbindelse med produktionen ofte kun vil forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt at støvudvikling kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling. Samlet vurderer Teknik & Miljø, at der ikke vil være væsentligt øgede støvgener som følge af udvidelsen.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende, idet foderblanding foretages indendørs. Der vil dog kunne forekomme støj fra ekstern og intern transport. Trafikken til og fra Stålegård går ad Kirkebyvej og forekommer primært inden for normal arbejdstid. Teknik & Miljø vurderer på baggrund af ovenstående, at der ikke vil være uacceptable støjgener for omkringboende forbundet med udvidelsen.

Det er Teknik & Miljø's vurdering, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes fluer og andre skadedyr vil blive bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det Teknik & Miljø's vurdering, at følges vilkårene 2.12.1 og 2.12.2 i denne miljøgodkendelse burde der ikke opstå fluegener og rotteproblemer.

Teknik & Miljø vurderer, at anvendelse af lys i staldene og udenfor bygningerne på Stålegård ikke vil medføre væsentlige problemer eller lysgener for omkringboende, forbi passerende eller landskabelige hensyn.

15 Vurdering af anvendelse af bedste tilgængelige teknik

Bedst Tilgængelige Teknik – BAT (Best Available Technique) – er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse emission af ammoniak, lugt, drivhusgasser eller begrænse energiforbruget. Anvendelse af teknikker, der er beskrevet i Teknologiblade, sikre at der er foretaget en vurdering af teknikkenes virkninger på miljøet, og teknikken kan anvendes på økonomisk mulige vilkår under danske produktionsforhold. I vurderingen er der samtidigt taget hensyn til eventuelle fordele og ulemper som lugt, arbejdsmiljø, dyrevelfærd m.v. En beskrevet teknik, der lever op til alle ovenstående krav, har fået betegnelsen BAT. Er teknikken forbundet med store omkostninger, eller er reduktionen i ammoniakfordampningen minimal, har teknikken fået betegnelsen BAT-kandidat. Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved hjælp af bedste tilgængelige teknik, jf. §19 i husdyrloven. Teknik & Miljø har foretaget en vurdering af BAT anvendt inden for følgende kategorier på Stålegård, bedste tilgængelige staldteknologi, gødningsopbevaringsanlæg og bedste tilgængelige udbringningsteknik.

I det efterfølgende er ovenstående punkter gennemgået.

Energibesparende foranstaltninger:

På Stålegård forbruges el primært til ventilation, formaling af korn og belysning.

På Stålegård er ventilationen det anlæg der anvender langt hovedparten af elforbruget. Den nye stald etableres med undertrykventilation og der anvendes de nye super lavenergimotorer. For at mindske

energiforbruget til ligetryksventilationen anvendes passiv indsugning i de måneder hvor ventilationsbehovet gør det muligt.

Der er kun lys i stalden ved tilsyn og fodring og på tidspunkter hvor det er nødvendigt for at sikre 40 lux i 8 timer, som er lovkravet af hensyn til dyrevelfærd.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT i relation til at sikre, at energiforbruget på ejendommen er så lavt som muligt.

Vandbesparende foranstaltninger:

Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.

Vandforbruget registreres. Evt. lækager identificeres og repareres hurtigst muligt.

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet så vandspild undgås eller mindskes. Staldene iblødsættes inden vask med.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT på Stålegård i relation til at mindske vandforbruget.

Management og Godt Landmandskab:

BAT inden for management/godt landmandskab er i BREF (referencedokumentet for bedste tilgængelige tekniker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion) defineret på en række områder. På Stålegård er der taget følgende forholdsregler:

Driften planlægges, så der under normale omstændigheder aldrig er overbelægning i stierne. Der tages dog forbehold for eventuelle strejker på slagteriet eller lignende uforudsete omstændigheder.

Elforbrug opgøres en gang årligt og vandforbruget opgøres 4 gange årligt..

Forbrugt mængde af foder opgøres i forbindelse med effektivitetskontrol.

Der føres journal over spredning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle og brand m.v. er beskrevet..

Teknik & Miljø vurderer at bedriften lever op til BAT-kravet inden for management.

Foderoplysninger

Der er på ansøgningstidspunktet ikke pålagt ejendommen restriktioner i forhold til fodring. I forbindelse med denne miljøgodkendelse er der stillet vilkår til fodringen, idet dette er et af de tiltag der er valgt for at leve op til BAT-kravet.

Der anvendes vådfoder i anlægget. Dette giver typisk en god fodereffektivitet, men der kan være problemer med fermentering af proteinerne i fodringsanlægget. Derfor er proteinindholdet i vådfoder som regel planlagt lidt højere i forhold til for tørfoder.

Aktuelt er foderoptimeringen fastsat til 2,70 FE/kg tilvækst og proteinindholdet til 151 g råprotein/FE. Andre kombinationer af fodereffektivitet og proteinindhold vil medføre samme reduktion i ammoniakemission i forhold til normværdierne. I nærværende miljøgodkendelse er der meddelt fleksibilitet i forhold til andre kombinationer med samme effekt.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT inden for foder teknologi til svinebrug.

Bedst tilgængelige staldteknologi

Miljøgodkendelsen og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper, der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer der lever op til nutidens miljøkrav. Sigtet med anlægget er, at der ud fra et proportionalitetssynspunkt konstant vil blive indhentet ny og bedste viden, der gør ejendommen til en fremtidssikret virksomhed.

Ved hvert miljøtilsyn vil der blive orienteret om, hvilke overvejelser der er foretaget med henblik på bedriftens fremtid i relation til den teknologi, der giver det største miljøhensyn.

BAT-kravet gælder også for eksisterende dele af anlægget og der skal fastsættes en rimelig frist til at imødekomme BAT-krav, der fastsættes i en miljøgodkendelse foranlediget af en ændring eller udvidelse.

Den eksisterende stald er indrettet med 1/3 fast gulv. Dette er i henhold til miljøstyrelsens teknologiblad BAT i forhold til staldteknologi.

Den nye stald etableres ligeledes med 1/3 fast gulv, idet ansøger har gode erfaringer med denne gulvtype i forhold til at begrænse svineri i stierne.

I henhold til Miljøstyrelsens teknologiblad kan slagtesvinestalde med delvist fast gulv reducere lugt- og ammoniakemissionen som følge af:

- *Reduceret gylleoverflade*
- *Lavere staldtemperatur og dermed også lavere gylletemperatur*
- *Ingen gyllekumme under grisenes lejeareal, hvorved grisenes varmeproduktion ikke medvirker til dels at skabe høje luftfugtigheder i gyllekummen, dels give en ekstra opvarmning af gyllen. Ud over de nævnte forhold påvirker andelen af fast gulv gyllekummens størrelse og dermed indirekte også, hvor hyppigt gyllen sluses ud. Nye men endnu ikke publicerede resultater viser, at emissionen af svovlbrinte og lugt stiger i takt med gyllens alder. Når gyllen sluses væsentlig hyppigere ud i stalde med delvist fast gulv, er det medvirkende til en reduceret lugtemission.*

Delvist fast gulv har lavere ammoniaktab end fuldspalte og fulddrænedede gulve. Det er dog en forudsætning at stierne kan holdes rene. Risikoen for svineri i stierne øges med stigende andel af fast gulv.

Af miljøstyrelsens teknologiblad fremgår:

Slagtesvinestier med fast gulv i lejeareal er en enkel teknik, der kan reducere ammoniak- og lugtreduktion. Men største ulempe er imidlertid risikoen for svineri på det faste gulv. Undersøgelser har vist, at der er en stor besætningsvariation i graden af svineri på det faste gulv. Til trods for dokumenterede kølingsteknikker, der kan mindske graden af svineri, kan der endnu ikke gives sikre anvisninger på, hvordan alle svineproducenter kan få fast gulv til at fungere uden svineri.

Et staldsystem med drænet gulv i lejearealet er driftsikkert system i sommerperioden, mens stalde med fast gulv i lejeareal ikke er driftsikkert for alle svineproducenter. Optimeret brug af klimastyring, overbrusning og supplerende luftindtag kan medvirke til, at svineri kan mindskes, men ikke helt undgås

Generelt er fast gulv i lejeareal en teknologi, som kun bør vælges af slagtesvineproducenter, der erfaringsmæssigt kan få fast gulv i lejeareal til at fungere uden svineri.

Forventningen er, at ny forskning og udvikling frembringer nye metoder således, at graden af sikkerhed for rene faste gulve stiger. På den anden side vil klimaforandringerne og varmere klima i Danmark samt de senere års stigende slagtevægt gøre det sværere at undgå svineri på det faste gulv.

En større andel af fast gulv (50 – 75 % fast gulv) i forhold til 1/3 vil kunne mindske ammoniaktabet (jvn norm for ammoniaktab fra staldanlæg). Største ulempe er imidlertid, at risikoen for svineri på det faste gulv stiger med øget andel af fast gulv, og de gener vedrørende hygiejne, daglig pasning samt ekstra arbejdsforbrug det medfører. Specielt arbejdsmiljøet i forbindelse med den daglige pasning og i særdeleshed håndtering af tilsølede slagtesvin i forbindelse med vejning og udlevering får mange

slagtesvineproducenter til at fravælge slagtesvinestier med stor andel af fast gulv i lejearealet. Svineri i stierne kræver manuel renholdelse af stierne (skrabning) hvilket medfører øget arbejde og dermed omkostning.

Større andel er derfor fravalgt af disse grunde samt pga det forhold at øget svineri stierne Teknik & Miljø stiller vilkår om, at ved større vedligeholdelsesarbejder på anlægget (ventilationsanlæg og lignede) skal den valgte løsning leve op til bedste tilgængelige teknik /BAT. Arbejdet skal anmeldes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, som vurderer om kravet om BAT er opfyldt. Formålet er at sikre, at der fremover anvendes den på det pågældende tidspunkt bedste tilgængelige teknologi, også ved ændringer, der ellers ikke kræver godkendelse efter husdyrloven.

På baggrund af ovenstående vurderer Teknik & Miljø, at der anvendes BAT inden for staldteknologi.

Opbevaring af gødning:

Beholderne er udført af bestandige og for fugtighed vanskeligt gennemtrængelige materialer. Beholderne er udført således, at den kan modstå påvirkning fra bl.a. omrøring og tømning. Beholderne sikres flydelag ved at tilføre snittet halm eller lignende såfremt der opstår problemer med at sikre det naturlige flydelag. Der føres kontrol med flydelaget i henhold til lovgivningen.

Gyllen pumpes fra pumpebrønd til gyllebeholderen. Der er dykket indløb til beholderen og denne er sikret mod tilbageløb. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Sidste henholdsvis 2-7-2008 og 3-11-2004. kontrol er gennemført Beholderne er omfattet af gyllebarriere, men der er indsendt afviklingsplan for dem, således at de er fritaget for gyllebarriere. Gyllebeholderne skal således være taget ud af drift senest 01.01.2017. Gyllebeholderne er forsynet med gyllealarm i henhold til lovgivningen.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT i forhold til opbevaring af husdyrgødning.

Samlede ammoniakemission fra produktionen i forhold til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi for svinebesætninger

Ammoniakemissionen er i ansøgt drift beregnet til 4869,39 kg N, hvilket er en stigning på 2704,43 kg N. I forbindelse med en miljøgodkendelse er der i lovgivningen krav om, at ammoniakemissionen skal reduceres med 30% i forhold til en given normemission ud fra 2005/2006 norm. Dette krav er opfyldt med 444,79 kg N mere end nødvendigt.

Der er desuden krav til, at et givent BAT krav i forhold til ammoniakemissionen skal være opfyldt. BAT emissionskravet er beregnet ud fra miljøstyrelsens vejledning fra maj 2011 og er beregnet til 4873,43 kg N. Dvs. at kravet til maksimal emission ud fra dette BAT krav ligeledes er opfyldt.

For at overholde dette niveau er der på Stålegård valgt foderkorrektio. Der er regnet med 2,70 FEsv/kg tilvækst og 151 g råprotein/FEsv. Det relative høje proteinniveau skyldes at der anvendes vådfodring, hvor der er risiko for at proteinerne fermenterer i foderrørerne. Derudover giver det eksisterende foderanlæg ikke umiddelbart mulighed for at anvende flere forskellige foderblandinger.

Nedenfor er vist BAT-beregningen for Stålegård:

Vægtkorrektion beregnet ud fra formel gældende for 2012/13. Ansøgningen er indgivet efteråret 2012 og der er således foretaget korrektion for afvigende vægt i henhold til nyeste norm.

Ved ligelig fordeling i de to stalde i forhold til antal stipladser i de to stalde bliver fordelingen:

6230 slagtesvin 30 – 110 kg i eksisterende stald – 1/3 fast gulv
+
7770 slagtesvin 30 – 110 kg i nyt staldanlæg

Korrektion for afvigende vægt ud fra 2012/13 norm (32 – 107 kg):

$$\begin{aligned} & (\text{Afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times (13,01 + 0,177 (\text{afgangsvægt} + \text{indgangsvægt})) / 2821 = \\ & (110 - 30) \times (13,01 + 0,177 (110 + 30)) = 80 \times (13,01 + 24,78) / 2821 = 3023,2 / 2821 = \underline{1,0717} \end{aligned}$$

I ny stald 230,63 DE

Maks ammoniakemission fra ny stald: $03 - 0,09 / 540 \times (230,63 - 210) = \underline{0,2966}$

Eksisterende staldanlæg: 0,36 kg N/enhed

Nyt anlæg: 0,2966 kg N/enhed

BAT emissionsgrænseværdi:

14.000 slagtesvin 30 – 110 kg

$$6230 \times 0,36 \times 1,0717 + 7770 \times 0,2966 \times 1,0717 = 2403,61 + 2469,82 = \underline{4873,43 \text{ kg N}}$$

Det vil sige at BAT-emissionskravet og det generelle ammoniakreduktionskrav er overholdt.

Foderkorrektioner:

Ved anvendelse af vådfoder er der risiko for fermentering, hvormed protein kan mistes. Derfor har vådfoder ofte et højere indhold af protein end tørfoder, men til gengæld er fodereffektiviteten ofte bedre.

Der anvendes foderkorrektioner: Der vil blive anvendt maksimalt 2,70 FESv/kg tilvækst og 151 g råprotein/FESv tilvækst eller tilsvarende kombinationer af proteinindhold i foderet og FE /kg tilvækst som giver samme reduktion i N udskillelsen fra dyrene og dermed ammoniaktab fra anlægget.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT i forhold til foder.

Fosfor

Foderet indeholder fytase, som øger tilgængeligheden af fosfor i foderet, hvilket mindsker behovet for fosfor i foderet.

Husdyrgødningen afsættes til 3. mandsarealer, som alle er robuste overfor fosfor.

Teknik & Miljø vurderer, at der anvendes BAT i forhold til fosforreduktion på ejendommen.

Fravalg af BAT-tekniker:

Gulvtyper:

I stedet for 1/3 fast gulv kunne være valgt en større andel af fast gulv, hvilket kunne have mindsket ammoniaktabet. Stor andel af fast gulv øger imidlertid risiko for svineri på det faste leje i stierne, hvilket vil betyde manuel rengøring. Manuel rengøring betyder øgede udgifter til arbejdskraft. Derfor har ansøger fravalgt denne teknik. Svineri i stierne øger lugtemissionen, derfor vil risiko for øget svineri samtidig øge risiko for lugtgener.

Gyllekøling:

Den eksisterende stald er forberedt til gyllekøling, men da der ikke findes anvendelse for varmen på ejendommen, vil gyllekøling betyde et øget energiforbrug, som ikke vil blive modsvaret af et andet energiforbrug i form af andre energikilder. Derfor vurderes gyllekøling ikke for værende BAT på ejendommen.

Benzosyre:

Benzosyre er forholdsvis dyrt at anvende og er derfor fravalgt til fordel for de valgte virkemidler.

Forsuring:

Gylleforsuring kunne ligeledes være en mulighed. Men denne teknik vil også kræve betydelig investering og efterfølgende driftsudgifter til el og syre samt vedligeholdelse af teknikken til gylleforsuringsanlægget. Gylleforsuring er derfor ligeledes fravalgt til fordel for foderkorrektion. Der kan desuden være lugtgener forbundet med drift af gylleforsuringsanlæg.

Luftrensning:

Luftrensning vil grundet den relative lille produktion i den nye stald betyde relativ store omkostninger pr produceret enhed sammenholdt med effekten. Desuden vil luftrensning kræve løbende vedligeholdelse af teknikken samt driftsudgifter til el samt evt. syre (afhænger af hvilken type anlæg der vælges). Det vurderes derfor ikke som proportionelt at kræve til en produktion af dette omfang.

Konklusion vedrørende BAT:

Teknik & Miljø vurderer, at det er BAT for Stålegård, at der anvendes fodringstiltag – maksimalt 151 g råprotein/FE 2,70 FE/kg tilvækst.

På baggrund af ovenstående finder Teknik & Miljø, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen samt resurseforbruget fra anlæg og arealer ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik jfr. Husdyrlovens §19. Endvidere vurderer Teknik & Miljø, at husdyrbruget efter udvidelsen kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet, såfremt vilkårene i denne miljøgodkendelse overholdes.

16 Vurdering af hensynet til de landskabelige værdier

Stålegård er i henhold til Kommuneplan 2009 placeret i landzone og i et område, som er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Ejendommen fremtræder som en samlet enhed i landskabet, idet alle bygninger er opført i tilknytning til den eksisterende og således udgør ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer en hensigtsmæssig helhed.

Landskabsrummet er sammensat med dyrkede marker, levende hegn, engarealer, skovarealer, spredte gårde, husmandsbebyggelse langs vejene og landsbyen Nyker. Noglekaraktererne for arealerne mod nord og syd for Kirkebyvej består af dyrkede marker, nogle spredte gårde og en del husmandsbrug, der ligger som perler på en snor ved Kirkebyvej. Det vekslende landskab gør området komplekst og giver mange fine visuelle oplevelsesmuligheder.

Ejendommen er således synlig i landskabet, men udgør ikke et dominerende element – idet bygningerne ligger samlet, og landskabets øvrige elementer gør, at Stålegård opfattes som et naturligt del af landskabet, og ikke som et dominerende element, når ejendommen passerer via Kirkebyvej.

17 Vurdering af tiltag ved ophør af husdyrbruget

I forbindelse med et eventuelt ophør af husdyrproduktionen vil samtlige produktionsbygninger blive rengjort og sikret for rottetilhold. Bygninger vil blive vedligehold, således at ejendommen ikke vil fremtræde misligholdt. Teknik & Miljø vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet.

18 Vurdering af alternativer til beskrevet produktionsudvidelse

18.1 Alternative løsninger

A/S Simblegård driver flere andre husdyrproduktioner med smågrise og/eller slagtesvin. Det ville være muligt at udvide med flere slagtesvin på en anden ejendom, men Stålegård er fundet velegnet til udvidelse, da det i forhold til ammoniakfølsom natur ligger i et robust område, dvs at der ikke forefindes ammoniakfølsom natur i nærområdet til Stålegård

Desuden er der slagtesvin på denne ejendom i forvejen, så det er en udvidelse med grise i samme alder. Boesgård har kun klimagrise på nuværende tidspunkt og det er denne ejendom der skal forsyne Stålegård med grise.

Simblegård har begge aldersgruppe grise, men her er der flere grise og det passer staldmæssigt med svineproduktion fra 7 kg til slagt. Desuden vil der ved yderligere byggeri skulle flyttes meget jord for at bygge stald.

Alternativ placering på Stålegård kunne være parallelt med eksisterende stald og vinkelret på foderladen. Denne placering ville betyde at grisene i den nye stald ikke umiddelbart ville kunne flyttes til/fra eksisterende udleveringsgang i den eksisterende stald. Den alternative placering vil ligeledes betyde at grisene vil skulle drives over længere afstand ved flytning til/fra den nye stald. Dette kræver flere arbejdstimer og dermed større omkostninger til produktionen. Denne placering er derfor fravalgt.

Det er Teknik & Miljø vurdering, at selvom de alternative placering havde været mulige, ville dette ikke have påvirket miljøet mindre end det ansøgte. Derfor vurderes det behandlede alternativ samlet set ikke som værende bedre end det ansøgte projekt.

18.2. 0-alternativ

0-alternativet skal belyse de miljømæssige og socioøkonomiske konsekvenser der er, hvis den ansøgte produktionsudvidelse ikke gennemføres.

Udgangspunktet er at skabe en rentabel produktion på bedriften. 0-alternativet til den ansøgte udvidelse er at opretholde den nuværende produktion på det niveau den er nu.

0-alternativet er at bibeholde nuværende produktion på Stålegård. Produktionen skal dog ses i sammenhæng med den ændrede produktion på A/S Vestregård, hvorfra smågrisene aftages. For at opfylde 2013 dyrevelfærdskrav til soholdet på A/S vestregård ønskes soholdet på denne ejendom udvidet, således at udvidelsen vil kunne forrente omkostningerne til tilpasning af produktionen på A/S Vestregård til opfyldelse af 2013 kravene.

Et øget sohold på Vestregård betyder øget behov for afsætning af smågrise. Derfor ønskes produktionen af slagtesvin ligeledes øget.

Hvis den beskrevne udvidelse af antal dyreenheder ikke finder sted, vil det betyde, at svineproduktionen på Vestregård ”ikke kan følge med” og bliver urentabel.

0-alternativet vil betyde, at Stålegård ikke bidrager til en øget miljøpåvirkning i lokalområdet. Det er dog Teknik & Miljø vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Stålegård ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende godkendelse.

Med hensyn til nabogener set i forhold til 0-alternativet kontra udvidelsen på Stålegård, er det Teknik & Miljø vurdering, at udvidelsen på Stålegård ikke vil betyde væsentlig store gener for naboerne omkring Stålegård end ved den nuværende produktion – jf. afsnit 14 om lugt-, støj- og fluegener samt lysforhold.

Det er Teknik & Miljø vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at 0-alternativet, dvs. fastholdelse af et konstant produktionsniveau på Stålegård, ville være en begyndende afvikling af produktionen både på Stålegård og de øvrige ejendomme som arbejder sammen med Stålegård. Med den planlagte udvidelse på Stålegård kan den fremtidige eksistens af A/S Vestregård fremtidssikres og være medvirkende til at sikre, at Bornholm også i fremtiden har et svineslagteri – produktionen på Udvidelsen på Stålegård vil bevirke at slagtingerne på slagteriet kan øges med cirka 1,75 %, hvilket medføre ekstra mandskab kan beskæftiges på slagteriet. Samfundsmæssigt vil 0-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagteriet, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes. Udvidelsen vil derimod betyde øget beskæftigelse i selve produktionen samt i en række følgerhverv.

19 Afværgeforanstaltninger

19.1 Beplantning

Langs den østlige gavl og langs sydfacaden på den nye stald vil der blive plantet træer af arter, som er hjemmehørende i området. Formålet med dette er at binde den nye stald sammen med landskabsrummet.

20 Samlet konkluderende vurdering

Der er foretaget beregninger af ammoniakfordampningen og ammoniakdepositionen til omkringliggende naturarealer. Anlægget ved Stålegård er beliggende mere end 1000 m fra naturområder, der er kategoriseret efter reglerne som særlig beskyttet natur i husdyrloven. Det vurderes desuden at ingen af de nærliggende naturområder vil blive påvirket væsentligt af forøgelsen i ammoniakdepositionen som følge af besætningsudvidelsen. Desuden vurderes det, at vandmiljøet ikke påvirkes væsentligt af næringsbelastning fra overfladisk afstrømning.

Kravet til 30% reduktion af ammoniakfordampningen på udvidelsen i henhold til Lov om miljøgodkendelse mv. til husdyrbrug er opfyldt, idet der er opnået reduktion i ammoniakfordampningen, idet der anvendes reduceret foderforbrug i forhold til normen.

Landskabeligt vurderes det, at den nye stald vil knytte sig til ejendommens eksisterende bygningsmasse, og dermed ikke blive et dominerende element i landskabet, idet den kommer til at ligge i tilknytning til ejendommens bygningsmasse.

Med hensyn til nabogener er det Teknik & Miljø vurdering, at udvidelsen ikke vil betyde større gener for naboerne omkring Stålegård end ved den nuværende produktion. Endvidere er der beskrevet og stillet vilkår, som sikrer at de nødvendige foranstaltninger træffes ved ophør af driften på ejendommen, således at forureningsfare undgås.

Ses der på projektets kortsigtede såvel som langsigtede virkninger på miljøet vurderes disse ikke at være af væsentlig betydning. Teknik & Miljø har vurderet, at den øgede ammoniakemission fra Stålegård ikke vil have en negativ indvirkning på naturområderne, hverken på kort- eller langsigt.

Samlet set vurderer Teknik & Miljø, at når miljøgodkendelsens vilkår overholdes, har ansøgeren truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Teknik & Miljø vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

21 Generelle forhold

21.1 Tidligere offentliggørelser

Bornholms Regionskommune annoncerede fra 11. januar til 28. januar 2013 at der var en modtaget en ansøgning om §12-miljøgodkendelse til Stålegård, Kirkebyvej 28, 3700 Rønne. Regionskommunen modtog ingen skriftlige indlæg som følge af offentliggørelsen.

I perioden 28. juni til 9. august 2013 31. maj til 12. juni 2012 blev ”Forslag til §12-miljøgodkendelse til Stålegård, Nyker” fremlagt i 2. offentlige høring.

Regionskommunen modtog ingen skriftlige indlæg som følge af offentliggørelsen.

21.2 Klagevejledning

Regionskommunens afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af enhver med retlig interesse i sagen. Evt. klage skal være skriftlig og indsendes til Bornholms Regionskommune, Teknik & Miljø, Skovløkken 4, 3770 Allinge eller på Teknikogmiljoe@brk.dk

Herfra videresendes klagen til Natur & Miljøklagenævnet, der vil behandle klagen.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af din klage, at du indbetaler et gebyr på 500 kr. Du modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra Bornholms Regionskommune. Du skal benytte denne opkrævning ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller

klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

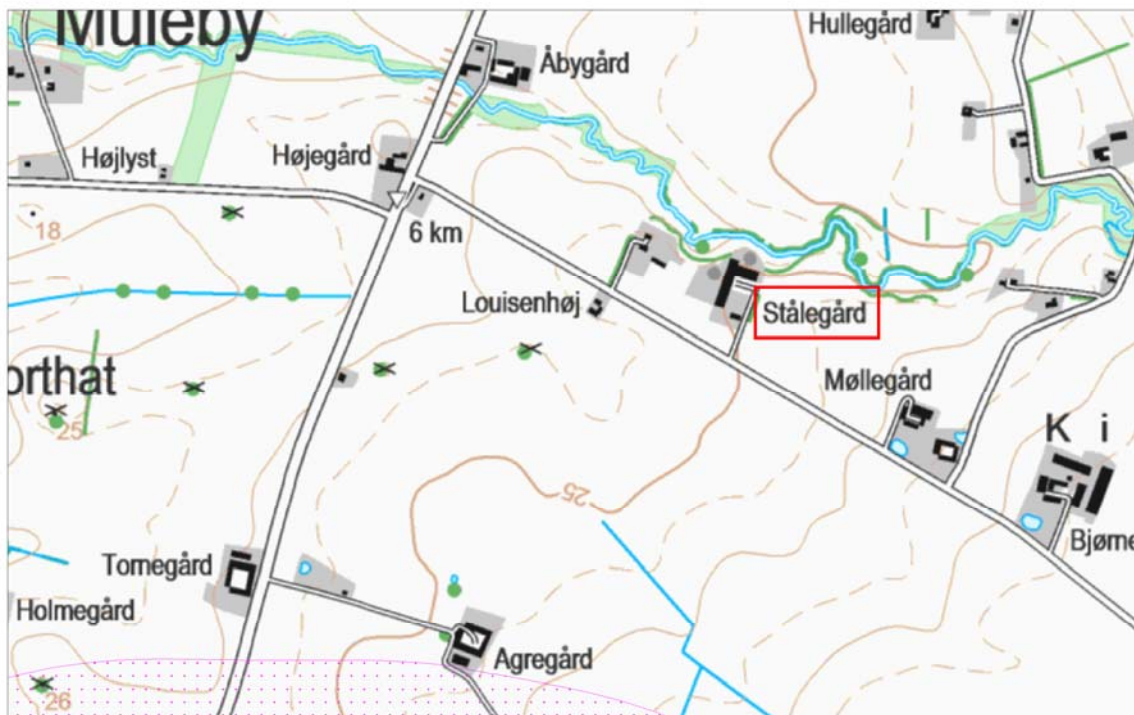
Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.

Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Klagefristen er 4 uger fra 9. september 2013.

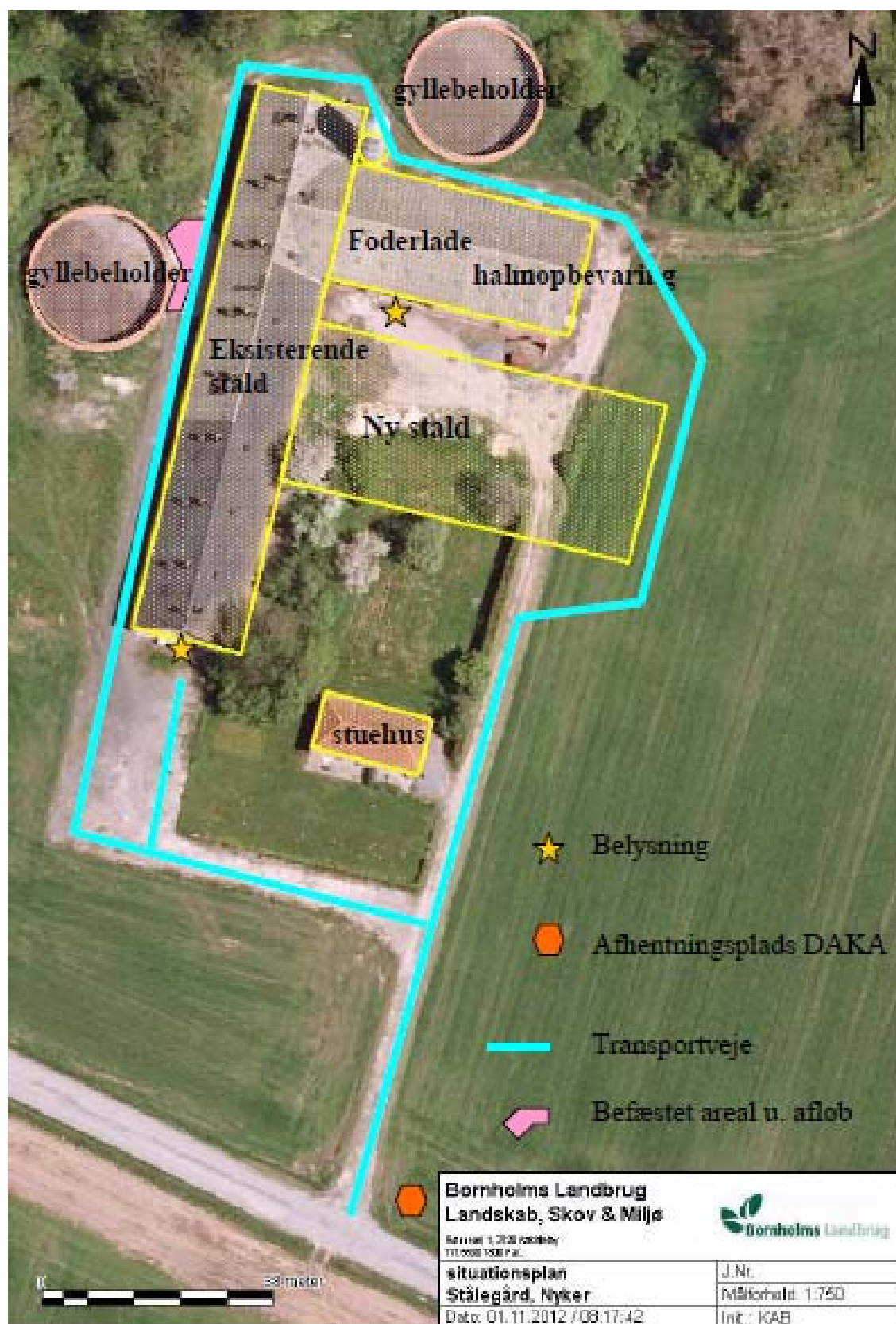
Bilag 1 – Stålegårds placering i forhold til §3-natur og EU-habitatområder

Kort med angivelse af §3 områder og EU-habitatområde i forhold til Stålegård, Nyker



-  Arealer
-  EU-habitatområde
-  Vandløb beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
-  Mose beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
-  Søer over 100 m², som er beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3
-  Overdrev beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
-  Sten- og jorddiger beskyttet af Museumslovens
-  Hede beskyttet af Natyrbeskyttelseslovens §3
-  Nærmområde for vandindvinding
-  Lavbundsarealer
-  Eng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
-  Strandeng beskyttet af Naturbeskyttelseslovens §3
-  Terrænhældning over 12 grader
-  Terrænhældning fra 6-12 grader
-  Bufferzoner omkring §7 natur

Bilag 2 - Anlægstegning



Bilag 3 – Dokumentation for OML-lugtberegning

LUGTBeregning, Stålegård

A: Eksisterende stald

Ligetryks ventilation.

I alt 1.500 stipladser fordelt på:

- 7 sektioner á 192 stipladser
- 1 sektioner á 156 stipladser

Vægtinterval: 30 - 110 kg.

Gns. vægt: 70 kg

Slagtesvin, delvis fast gulv → 300 OÜe/s/1.000 kg

Stald, højde: 7 m + (1,05 - 0,3)/2 m = 7,7 m til terræn

Taghældning: 30 gr.

7 konus afkast, Ø800 med en ydelse på hver 18.180 m³/t

1 konus afkast, Ø800 med en ydelse på 13.250 m³/t

Afkast, højde: 1,0 m. Afkasthøjden er 0,2 m over kip og 7,9 m over terræn.

Afkast, indv. diameter: 8 stk. á 0,8 m

B: Ny stald

Undertryks ventilation.

1.872 stipladser fordelt på 2 sektioner á 936 stipladser.

Vægtinterval: 30 - 110 kg.

Gns. vægt: 70 kg

Slagtesvin, delvis fast gulv → 300 OÜe/s/1.000 kg

Stald, højde: 6,2 m + 0,4 m = 6,6 m over terræn

8 konus afkast, Ø800 med en ydelse på hver 20.500 m³/t

Afkast, højde: 1,0 m. Afkasthøjden er 6,0 m over terræn.

Afkast, indv. diameter: 8 stk. á 0,8 m

Taghældning: 15 gr.

Stald	Antal afkast	Stipladser	Gns. vægt pr. dyr	Maks. kg dyr på stald	OÜe/s (µg/s)	OÜe/s/ afkast	Ventilations ydelse
A1	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A2	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A3	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A4	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A5	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A6	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A7	1	172	70	12.040	3.812	3.812	18.179
A8	1	156	70	10.920	3.276	3.276	13.248
B1	4	936	70	65.520	19.858	4.914	20.505
B2	4	936	70	65.520	19.858	4.914	20.505



Billede: Angivelse af afkast på ny og eksisterende stald på Stålegård.

Udskrevet: 2012/10/23 kl. 15:54
Dato: 2012/10/23

OML-Multi PC-version 20030312/5.03
Danmarks Miljøundersøgelser
Licens til Bornholms Landbrug, Rønnevej 1, Aakirkeby

Side 1

Meteorologiske spredningsberegninger er udført for følgende periode (lokal standard tid):

Start af beregningen = 760101 kl. 1
Slut på beregningen (incl.) = 761231 kl. 24

Meteorologiske data er fra: Kastrup

Koordinatsystem.

Der er anvendt et x,y-kordinatsystem med x-akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader). Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder. Origo kan fastlægges frit, fx. i skorstensfoden for den mest dominerende kilde eller som i UTM-systemet.

Receptordata.

Ruhedslængde, z_0 = 0.170 m

Største terrænhældning = 0 grader

Receptorerne er beliggende med 10 graders interval i 15 koncentriske cirkler

med centrum x,y:
og radierne (m):

0.	0.	100.	150.	160.	170.	180.
190.	200.	210.	212.	214.		
216.	218.	220.	230.	240.		

Alle terrænhøjder = 0.0 m.

Alle receptorhøjder = 1.5 m.

Forkortelser benyttet for kildeparametrene:

Nr.....: Internt kilde nummer
ID.....: Tekst til identificering af kilde
X.....: X-koordinat for kilde [m]
Y.....: Y-koordinat for kilde [m]
Z.....: Terrænkote for skorstensfod [m]
HS.....: Skorstenshøjde over terræn [m]
T.....: Temperatur af røggas [Kelvin]/[Celsius]
VOL.....: Volumenmængde af røggas [normal m3/sek]
DSO.....: Ydre diameter af skorstenstop [m]
DSI.....: Indre diameter af skorstenstop [m]
HB.....: Generel beregningsmæssig bygningshøjde [m]
Qi.....: Emission af stof nr. 'i' [gram/sek]

Punktkilder.

Kildedata:

Nr	ID	X	Y	Z	HS	T(C)	VOL	DSI	DSO	HB	Stof 1 Q1	Stof 2 Q2	Stof 3 Q3
1	A1	-7.	-31.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
2	A2	-5.	-20.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
3	A3	-3.	-10.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
4	A4	0.	0.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
5	A5	2.	10.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
6	A6	5.	21.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
7	A7	7.	31.	0.0	7.9	22.	4.67	0.80	0.80	7.7	3.61E-03	0.0000	0.0000
8	A8	12.	40.	0.0	7.9	22.	3.41	0.80	0.80	7.7	3.28E-03	0.0000	0.0000
9	B9	21.	-12.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
10	B10	32.	-14.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
11	B11	43.	-17.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
12	B12	54.	-20.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
13	B13	23.	-1.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
14	B14	34.	-4.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
15	B15	45.	-6.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000
16	B16	59.	-9.	0.0	6.0	22.	5.27	0.80	0.80	6.6	4.91E-03	0.0000	0.0000

Tidsvariationer i emissionen fra punktkilder.

Emissionerne fra de enkelte punktkilder er konstant.

Afledte kildeparametre:

Kilde nr.	Vertikal røggashastighed m/s	Buoyancy flux (termisk løft) (omtrentlig) m4/s3
1	10.0	0.6
2	10.0	0.6
3	10.0	0.6
4	10.0	0.6
5	10.0	0.6
6	10.0	0.6
7	10.0	0.6
8	7.3	0.5
9	11.3	0.7
10	11.3	0.7
11	11.3	0.7
12	11.3	0.7
13	11.3	0.7
14	11.3	0.7
15	11.3	0.7
16	11.3	0.7

Der er ingen retningsafhængige bygningsdata.

Stof 1 Periode: 760101-761231 (Bidrag fra alle kilder)

Maksima af månedlige 99%-fraktiler ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Retning (grader)	Afstand (m)														
	100	150	160	170	180	190	200	210	212	214	216	218	220	230	240
0	21	14	13	12	11	11	10	9	9	9	9	9	9	8	8
10	20	14	13	12	12	11	10	10	9	9	9	9	9	8	8
20	19	15	14	14	13	12	11	11	10	10	10	10	10	9	9
30	19	15	14	14	13	12	11	11	10	10	10	10	10	9	9
40	19	17	16	14	13	12	12	11	11	10	10	10	10	9	9
50	22	15	14	13	12	11	11	10	10	10	10	10	9	9	9
60	22	16	15	14	14	13	12	12	12	11	11	11	11	10	10
70	26	20	18	17	15	14	13	12	11	11	11	11	11	10	9
80	31	21	19	18	16	15	14	13	12	12	12	12	12	11	10
90	39	23	21	18	17	15	14	13	13	13	13	13	13	12	11
100	39	22	21	19	17	15	14	13	13	13	13	12	12	12	11
110	37	22	20	18	16	15	15	14	13	13	13	13	13	12	12
120	32	21	20	18	16	15	14	13	13	13	13	12	12	11	11
130	31	19	17	16	14	13	12	12	11	11	11	11	11	10	9
140	25	18	17	15	14	13	13	12	11	11	11	11	11	10	10
150	22	16	16	15	14	14	13	12	12	12	12	12	11	11	10
160	21	17	16	15	15	14	13	12	12	12	12	12	12	12	11
170	19	16	16	16	16	15	15	15	15	14	14	14	14	14	13
180	17	14	14	13	13	13	13	12	12	12	12	12	12	12	11
190	17	14	13	12	11	11	10	10	10	10	10	10	10	9	9
200	18	13	12	11	11	10	9	9	9	9	8	8	8	8	8
210	19	14	13	12	11	10	9	9	9	9	9	9	8	8	8
220	21	14	13	12	12	11	10	10	9	9	9	9	9	8	8
230	22	15	14	13	12	11	10	10	10	10	10	9	9	9	9
240	21	15	14	13	12	11	10	10	10	10	10	9	9	9	8
250	21	14	13	12	12	11	10	10	10	10	9	9	9	9	9
260	21	15	14	13	12	11	11	10	10	10	10	9	9	9	8
270	20	13	12	12	11	10	10	9	9	9	9	8	8	8	8
280	19	13	12	12	11	10	10	9	9	9	9	9	8	8	8
290	20	14	13	12	12	11	11	10	10	10	10	9	9	9	8
300	20	13	12	11	11	10	9	9	9	8	8	8	8	8	7
310	19	13	13	12	11	10	10	9	9	9	9	9	8	8	8
320	22	14	13	12	11	10	10	9	9	9	9	9	9	8	8
330	22	15	14	14	13	13	12	11	11	11	11	11	11	10	10
340	24	16	15	14	13	13	12	11	11	11	11	11	11	10	9
350	22	14	13	12	12	11	10	10	10	10	10	9	9	9	9

Maksimum= 39.02 i afstand 100 m og retning 90 grader i måned 9.

Lennart Westh
 Simblegård
 Simblegårdsvej 6
 3782 Klemensker

Aakirkeby, den 23. oktober 2012

Vurdering af lugtspredning omkring svineproduktion

En OML-lugtberegning er udarbejdet til vurdering af muligheden for udvidelse af slagtesvineproduktionen på Stålegård, Kirkebyvej 28, 3700 Rønne.

Beskrivelse

Den eksisterende slagtesvinestald (A) har i alt 1.500 stipladser fordelt på 7 sektioner med hver 192 stipladser og 1 sektion med 156 stipladser.

Der ønskes etableret en ny slagtesvinestald (B) vinkelret på den eksisterende stald. Stalden får i alt 1.872 stipladser fordelt på 2 sektioner á 936 stipladser.

Grisene indsættes ved 30 kg og leveres til slagting ved maks. 110 kg. Det maksimale kg dyr pr. stald er beregnet ud fra en gennemsnitsvægt på 70 kg.

Alle stier er indrettet med delvis fast gulv. Lugtemissionen er på 300 OUE/sek/1.000 kg dyr.

En oversigt over stipladser, maks. kg dyr på stald og lugtemission i de forskellige sektioner er vist i nedenstående tabel.

Sektion/stald	Antal afkast	Stipladser pr. sektion	Gennemsnitsvægt, kg	Maks. kg dyr på stald, kg	OUE/s pr. sektion, (µg/s)
Stald A					
Sektion 1	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 2	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 3	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 4	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 5	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 6	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 7	1	172	70	12.040	3.612
Sektion 8	1	156	70	10.920	3.276
Stald B					
Sektion 1	4	936	70	65.520	19.656
Sektion 2	4	936	70	65.520	19.656

Beskrivelse af afkast

På den eksisterende stald (A) bibeholdes den eksisterende ventilation. Der er ét afkast pr. sektion og afkastene er placeret på en række på den vestlige side af tagfladen tæt på kip. Ydelserne på afkastene fremgår af nedenstående tabel.

I den nye stald (B) etableres 4 afkast pr. sektion. De to sektioner placeres på langs af bygningen. Afkastene placeres jævnt på én række pr. sektion. Rækken placeres 1 m fra midten af sektionen ind mod midten af bygningen. Dvs. afkastene placeres i to rækker på tagfladen på hver sin side af kip.

Alle afkast har en højde på 1 m. Afkasthøjden over terræn og ydelserne på afkastene fremgår af nedenstående tabel.

Placering af afkastene fremgår af vedhæftede bilag.

OML beregning

Lugtemissionen er beregnet i forhold til den nye lugtvejledning ud fra 300 OUE/s/1.000 kg, svarende til slagtesvin på delvis fastgulv.

Forudsætninger for beregningerne indtastet i OML-modellen fremgår af nedenstående tabel.

Stald / sektion	Afkast nr.	Afkasthøjde over terræn, m	Diameter afkast, m	Maks. ydelse pr. afkast, m ³ /h	Maks. volumenstrøm pr. afkast, m ³ /s	OUE/s pr. afkast, µg/s	Temp.
Stald A. Bygningshøjde 7,7 m over terræn							
1 - 7	1-7	7,9	0,8	18.180	10,0	3.612	22 ^o
8	8	7,9	0,8	13.250	7,3	3.276	22 ^o
Stald B. Bygningshøjde 6,6 m over terræn							
1	9-12	6,0	0,8	20.500	11,3	4.914	22 ^o
2	13-16	6,0	0,8	20.500	11,3	4.914	22 ^o

Terrænet i området er jævnt og der er ikke indregnet terrænhøjder.

Ruhedslængden er sat til 0,17 m, idet der både skal tages højde for ruheden mod nabobeboelserne og opstrøms for kilden. Ruheden på 0,17 m svarer til en kombination af 50 % blandet natur med middelhøj bevoksning og bebyggelse (MK) samt landbrug med læhegn (L).

Resultatet af OML beregningen er månedsvis opgjorte 99-percentiler på timebasis, hvor det er den største 99-percentil, der skal sammenlignes med genegrænserne i lugtvejledningen.

Genekriteriet for	Ny lugtvejledning
Boliger i byzone/sommerhusområde	5 OUE/m ³
Boliger i samlet bebyggelse	7 OUE/m ³
Enkelt boliger i landzone	15 OUE/m ³

Beregningscentrum er fastsat til afkast nr. 4 placeret på den eksisterende stald (4. afkast fra syd). Dette beregningscentrum er valgt, idet der er tale om et eksisterende afkast forholdsvis tæt på lugtcentrum for staldanlægget.

Måling af afstand på Bornholms Regionskommunes kort viser, at der er 221 m fra det indsatte 0-punkt til nærmeste enkelt beboelse vest, sydvest for staldanlægget.

Resultater

Resultatet af spredningsberegningen viser, at genegrænsen på 15 OÙe ikke er overskredet i en afstand af 190 meter fra beregningscentrum uanset retning.

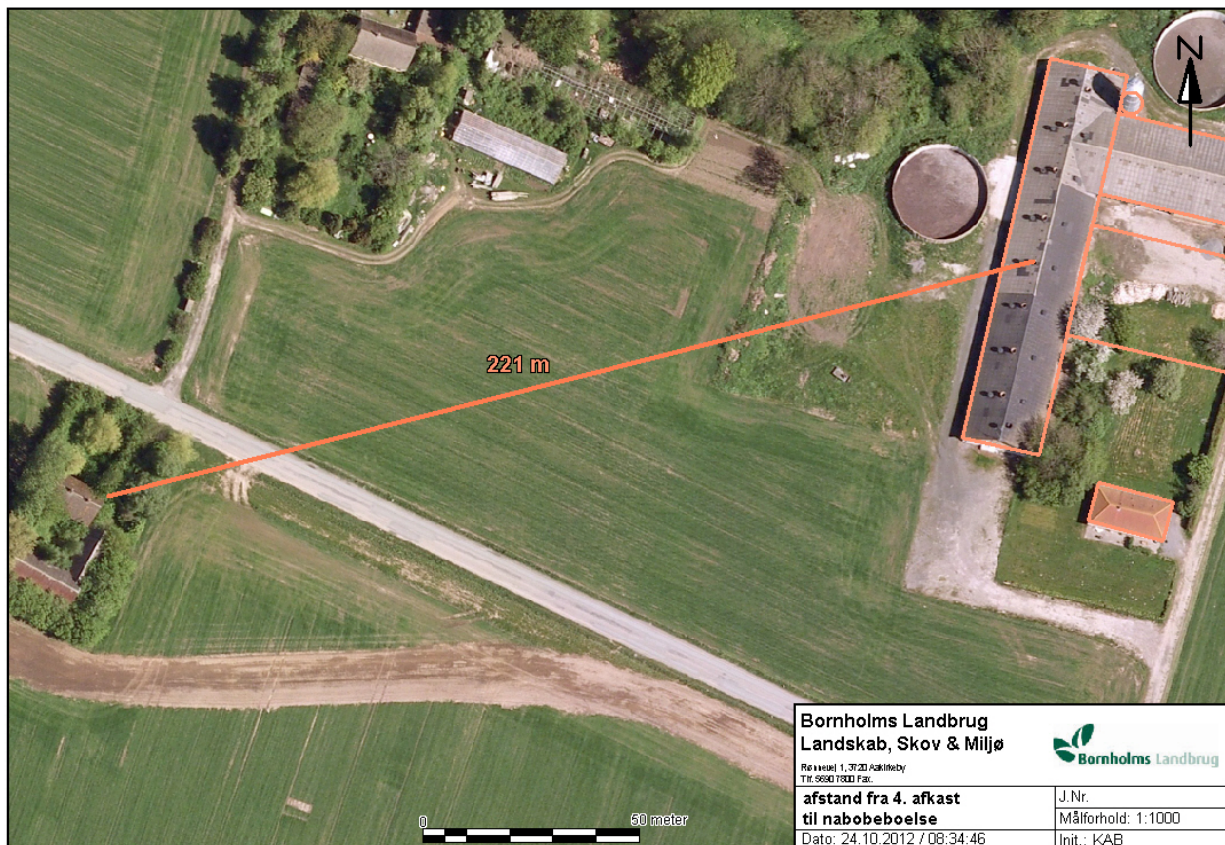
De højeste lugtemissioner vil være i området øst for staldanlægget. Nærmeste nabobeboelse er placeret mod vest, sydvest og beregningerne viser, at emissionen her vil være på 9 OÙe.

Resultatet af beregningen er vedlagt. I resultatfilen er værdien for lugtkoncentrationen angivet i en given afstand til beregningscentrum.

På baggrund af OML beregningerne kan det konkluderes, at lugtgenekriteriet vil være opfyldt ved den ønskede udvidelse.

Med venlig hilsen

Kirsten Kyndesen



Bilag 4 – Eigenkontrol

Branchekode for dyrevelfærd i besætninger med svin



Denne branchekode er Videntcenter for Svineproduktions vejledning om god produktionspraksis for dyrevelfærd i svinebesætninger.

Branchekoden er godkendt af Fødevarestyrelsen og opfylder minimumkravet til et egenkontrolprogram.

Branchekoden dækker gældende lovgivning samt svinebranchens egne krav og anbefalinger. Der vil være henvisning til relevant lovgivning efter teksten, hvor der er tale om lovmæssige krav. Hvor der ikke er andet anført, er det branchens egen anbefalinger.

Anvendes branchekoden som besætningens egenkontrolprogram, bør du følge anbefalingerne og som minimum leve op til de forpligtelser om registrering, der står beskrevet under punktet "Dokumentationskrav" på hvert bilag.

Der er udarbejdet 18 bilag under branchekoden. I egenkontrolprogrammet skal det markeres, hvilke bilag der anvendes i besætningen.

Branchekodens bilag kan suppleres, såfremt de ikke understøtter forhold og arbejdsgange i besætningen.

Tilpasning og opdatering af besætningens egenkontrol kan ske ved at downloade materiale fra Videntcenter for Svineproduktions hjemmeside www.vsp.lf.dk. Her finder du blandt andet skemaer til praktisk gennemførelse af dokumentationskrav samt supplerende procedurebeskrivelser på dansk, engelsk og russisk.

Indholdsfortegnelse

BILAG 1:	Dagligt tilsyn og personale	4
BILAG 2:	Vand og foder.....	5
BILAG 3:	Opstaldning, lejearealer og gulve	6
BILAG 4:	Arealkrav og overbelægning.....	7
BILAG 5:	Håndtering, sammenblanding og flytning af grise	8
BILAG 6:	Klima, ventilation og overbrusning.....	9
BILAG 7:	Farestien.....	10
BILAG 8:	Kastration	11
BILAG 9:	Halekupering	12
BILAG 10:	Tandslibning og jernbehandling	13
BILAG 11:	Sygestier	14
BILAG 12:	Håndtering af aggressive, syge og tilskadekomne dyr.....	15
BILAG 13:	Halebid.....	16
BILAG 14:	Skulderrår.....	17
BILAG 15:	Aflivning	18
BILAG 16:	Rode- og beskæftigelsesmateriale.....	19
BILAG 17:	Transport og transportegnethed.....	20
BILAG 18:	Udendørs hold af svin	22

Bilag 1: Dagligt tilsyn og personale

Dyr skal behandles forsvarligt og beskyttes bedst muligt mod smerte, lidelse, angst, varigt men og væsentlig ulempe. Enhver, der holder dyr, skal sørge for, at de behandles omsorgsfuldt, herunder at de huses, fodres, vandes og passes under hensyntagen til deres fysiologiske, adfærdsmæssige og sundhedsmæssige behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer. *Lbk. Nr. 1343, §2.*

Dagligt tilsyn:

- Alle svin skal tilses mindst en gang dagligt af den ansvarlige for dyreholdet. *Lbk 1343, §3, stk.3*

Personale:

- Landbrugsdyr skal passes af et tilstrækkeligt antal personer, der har de relevante faglige færdigheder og kvalifikationer og den relevante faglige viden, således at dyrene kan passes velfærdsmæssigt forsvarligt. *Bek. 707, §3.*
- Svineproducenter, der beskæftiger eller ansætter personer til pasning af svin, skal sikre sig, at disse personer har modtaget instruktion og vejledning om lovgivningen om beskyttelse af svin. *Bek. 323, §35.*
- Dyreejer eller dennes medarbejdere må kun indgive lægemidler til dyr, hvis den pågældende har gennemgået et lovpligtigt medicinhåndteringskursus eller har mere end 6 måneders praktisk erfaring med husdyrhold, herunder indgivelse af lægemidler til dyr. *Bek. 481, §7.*
- Nyt personale skal instrueres i fornødne opgaver.

Overvågning og frekvens

Alle dyr skal tilses mindst en gang dagligt. *Lbk. 1343, §3, stk. 3.*

Dokumentationskrav

Der udarbejdes en plan, der viser, hvem der er ansvarlig for: *den samlede besætning, de enkelte staldafsnit, medicinering og aflivning.* Registreringen af ansvarsområder kan ske på en tavle, der hænges op, så den er synlig for alle medarbejdere.

Ved indledning af al medicinsk behandling (undtagen behandling med jernpræparater, vitaminer, sera og vacciner) skal der føres optegnelser. Optegnelserne skal omfatte dato for behandlingens start og afslutning, hvilke og hvor mange dyr, årsag, lægemiddel og dosering samt administrationsmåde. Optegnelser skal gemmes i mindst 5 år. *Bek. 780, §15*

Optegnelser over døde dyr foretages ved det daglige tilsyn. Der skal dagligt føres optegnelser over antallet af døde dyr i besætningen. *Bek. 707, §6.*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Opstår der tvivl om, hvem der gør hvad, udarbejdes en ny ansvarsplan straks.



Bilag 2: Vand og foder

Alle svin skal fodres mindst én gang dagligt. *Bek. 323, §18.*

Svin, der er over to uger gamle, skal have permanent adgang til frisk vand i tilstrækkelig mængde. *Bek. 323, §19.*

Hvis svinene opdrættes flokvis og ikke fodres efter ædelyst eller ved hjælp af automatisk fodringssystem, der fodrer dyrene individuelt (f.eks. elektronisk sofodring), skal hvert dyr have adgang til foder på samme tid som de andre i flokken. *Bek. 323, §18.*

Dyrene skal fodres ved hjælp af et system, der sikrer, at hvert dyr kan få tilstrækkeligt foder, også når der er konkurrenter til foderet. *Bek. 323, §18, stk.2.*

Foderet skal passe til svinenes alder, vægt, adfærdsmæssige og fysiologiske behov. *Bek. 323, §17.*

Udstyr til fodring og vanding skal være udformet, fremstillet og installeret på en sådan måde, at der er mindst mulig risiko for forurening af foder og vand og for skadelige virkninger af en eventuel indbyrdes rivalisering mellem dyrene. *Bek. 707, §15.*

Drægtige søer og gylte skal have adgang til en tilstrækkelig mængde halm, fyldigt foder eller foder med højt fiberindhold, der kan give mæthedfølelse og opfylde deres behov for at tygge. *Lov 404, §9 a; Bek. 323, §21.*

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn kontrolleres, at alle dyr har vand og foder. Ved elektronisk sofodring checkes levnelisten dagligt.

Drikkenipler kontrolleres som minimum ved indsættelse af nye dyr i stien.

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis der konstateres mangler, løses dette straks.



Bilag 3: Opstaldning, lejearealer og gulve

Opstaldning:

- Alle svin skal kunne rejse, lægge og hvile sig uden besvær. *Bek. 323, §12.*
- Stien, hvor dyret opstaldes, skal være udformet således, at hvert dyr let kan vende sig, hvis dette ikke er i modstrid med specifik veterinær rådgivning. *Bek. 323, §10, stk. 3.*
- Ethvert svin skal kunne se andre svin med undtagelse af svin, der holdes isoleret på grund af sygdom eller tilskadekomst. Undtaget fra kravet er drægtige søer og gylte i ugen før forventet faring. *Bek. 323, § 12, stk. 3, og §25.*
- I svinestalde skal der være en lysintensitet på mindst 40 lux i en periode på mindst 8 timer pr. dag. *Bek. 323, §8.*
- Vedvarende støj over 85 db og pludselig støj skal undgås. *Bek. 323, §7.*
- Opbinding af svin er forbudt. *Bek. 323, §6.*

Lejearealer:

- Alle svin skal have adgang til et fysisk og temperaturmæssigt behageligt lejeareal, der er tilstrækkeligt drænet og rent, og som gør det muligt for alle dyrene at ligge ned samtidigt. *Bek. 323, §12, stk. 2.*
- Drægtige søer og gylte, der holdes i enkeltdyrsbokse de første 4 uger efter løbning, skal have minimum 90 cm fast gulv målt fra krybbens bagkant. Gælder ved nybyggeri og for alle stalde pr. 01.01.2013. *Lov 404, §7.*

Gulve:

- Gulvene må hverken være glatte eller ujævne, så der er risiko for, at svinene kommer til skade, og de skal være udformet, konstrueret og vedligeholdt således, at svin, der står eller ligger, ikke kommer til skade. *Bek. 323, §16.*
- Hvis der udlægges strøelse, skal dette være rent, tørt og uskadeligt for svinene. *Bek. 323, §16, stk. 2.*

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn kontrolleres, om gulvene er rene (ikke glatte), og om alle svin kan rejse sig, lægge sig og hvile uden besvær.

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis der findes dyr, der ikke kan rejse sig, lægge sig og hvile uden besvær, flyttes disse dyr til sygesti / aflastningssti.



Bilag 4: Arealkrav og overbelægning

Gældende arealkrav for smågrise og slagtesvin:

Bek. 323, §4.

	Frit tilgængeligt stiareal, m ² pr. dyr
0 - 10 kg	0,15 m ² pr. dyr
10 - 20 kg	0,20 m ² pr. dyr
20 - 30 kg	0,30 m ² pr. dyr
30 - 50 kg	0,40 m ² pr. dyr
50 - 85 kg	0,55 m ² pr. dyr
85 - 110 kg	0,65 m ² pr. dyr
Over 110 kg	1,00 m ² pr. dyr

Gældende arealkrav for drægtige søer i flokopstaldning:

Lov 404, §6, stk. 1.

	Frit tilgængeligt stiareal, m ² pr. dyr
0 – 17 søer (For de første 4 søer)	2,80 m ² pr. so
0 – 17 søer (Næstfølgende 6 søer)	2,20 m ² pr. so
0 – 17 søer (Næstfølgende 7 søer)	2,00 m ² pr. so
18 – 39 søer	2,25 m ² pr. so
Mere end 39 søer	2,025 m ² pr. so

Gældende arealkrav for gylte i flokopstaldning:

Lov 404, §6, stk. 2.

	Frit tilgængeligt stiareal, m ² pr. dyr
For de første 10 gylte	1,90 m ² pr. gylt
Næstfølgende 10 gylte	1,70 m ² pr. gylt
For hver yderligere gylt	1,50 m ² pr. gylt

I løsdriftssystemer må den enkelte sti ikke på noget sted være smallere end 3 meter – heller ikke passager. Lov 404, §6, stk. 3.

Gældende arealkrav for forestier:

- Der skal være et frit areal bag ved soen eller gylten for at lette naturlig faring eller faring, hvortil der kræves hjælp. Bek. 323, §27.
- Pattegrisene skal have plads til at die uden vanskelighed. Bek. 323, §31.
- Alle pattegrise skal kunne ligge ned på fast underlag samtidigt. Bek. 323, §30.

Gældende arealkrav for orner: Bek. 323, §22.

- Ornesti u. bedækning: 6,00 m²
- Ornesti m. bedækning: 10,00 m²

Det skal overvejes, hvilke tiltag der kan gennemføres for at undgå overbelægning, f.eks. i forbindelse med svigtende indlevering til slagteriet. Initiativer til afhjælpning af overbelægning koordineres med besætningens dyrlæge/rådgiver.

Overvågning og frekvens

Det er en god idé at have en plan over, hvor mange dyr der må være i alle stier. Ved indsættelse af nye dyr i en sti kontrolleres, hvor mange dyr der må indsættes i stien, eller om der er plads til flere i stien.

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis der er overbelægning i en sti, tages der straks dyr ud, således at arealkravene overholdes. Beregninger af, hvor mange grise der må være pr. sti, kan hjælpe til med at løse "flaskehalsproblemer" i besætningen.

Bilag 5: Håndtering, sammenblanding og flytning af grise

Håndtering:

- Svin håndteres i alle situationer så skånsomt som muligt og uden brug af aggression.
- Undgå at presse og skræmme svinene.

Sammenblanding af grise:

- Smågrise og slagtesvin skal holdes i stabile flokke og blandes så lidt som muligt. *Bek. 323, §34.*
- Svin, der ikke kender hinanden, skal sammenblandes så tidligt som muligt, fortrinsvis inden eller indtil en uge efter fravæning. *Bek. 323, §34, stk. 2.*

Flytning af grise:

- Tilbageførsel af grise til yngre hold bør undgås.
- Udnyt dyrenes naturlige adfærd ved flytning af grise, eksempelvis at grise helst vil gå mod lysere områder, hellere op ad bakke end ned ad bakke mv.
- Anvend drivplader ved flytning af grise.
- Anvendelse af instrumenter, der giver elektrisk stød, er forbudt. *Bek. 323, §13a.*

Skjul og flugtmulighed:

- Når svin blandes, skal de have tilstrækkelige muligheder for at flygte fra eller skjule sig for andre grise. *Bek. 323, §34, stk.2.*

Overvågning og frekvens

Ved sammenblanding af grise skal der føres ekstra opsyn med stien for hurtigt at kunne gribe ind ved slagsmål, tilskadekomst mv. *Bek. 323, §34, stk. 2.*

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis der observeres alvorlige eller vedvarende rangkampe efter sammenblanding, skal et eller flere af følgende tiltag iværksættes: *Bek. 323, §34, stk. 3.*

- Læg en halmballe ind i stien, som grisene kan skjule sig bag.
- Tildel ekstra rodemateriale, der kan bortlede grisenes opmærksomhed.
- Grise, der udviser vedvarende aggressivitet, tages ud af stien.
- Grise, der har været udsat for alvorlige overfald, eller der ikke kan klare sig i konkurrencen med de øvrige dyr, tages ud af stien.



Bilag 6: Klima, ventilation og overbrusning

Klima og ventilation:

- Alt automatiseret eller mekanisk udstyr skal efterses mindst én gang om dagen. *Bek. 707, §12.*
- Ved mekanisk ventilation skal der være et passende reservesystem, der gør det muligt at sikre en udluftning, der er tilstrækkelig til at bevare dyrenes sundhed og velfærd, hvis systemet svigter. *Bek. 707, §13.*
- Der skal være et alarmsystem, der alarmerer ved systemsvigt. Alarmsystemet skal testes regelmæssigt. *Bek. 707, §13.*
- Luftcirkulation, støvindhold, temperatur, relativ luftfugtighed og koncentration af gasarter skal holdes på et niveau, som ikke er skadeligt for dyrene. *Bek. 707, §9*

Overbrusning:

- I stier til smågrise over 20 kg, avls- og slagtesvin skal der være installeret et overbrusningsanlæg eller en tilsvarende anordning, der skal bruges til at regulere dyrenes kropstemperatur. For stalde taget i brug efter 1. juli 2000 er kravet gældende. Kravet gælder alle stalde efter 1. juli 2015. *Lov 104, §4.*
- For drægtige søer og gylte i løsdriftssystemer skal der være installeret et overbrusningsanlæg eller en tilsvarende anordning, hvorved dyrenes kropstemperatur kan reguleres. For stalde taget i brug efter 1. januar 1999 er kravet gældende. Kravet gælder alle stalde efter 1. januar 2014. *Lov 404, §8.*

Det anbefales at lave folierede instruktioner, der hænges op ved de enkelte klimastyringsenheder, og som beskriver, hvorledes den praktiske styring af ventilationsanlægget skal foretages for at sikre optimal ventilation.

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn efterses, om ventilationsanlægget kører optimalt.

Ved flytning af dyr kontrolleres, om ventilationsanlægget er korrekt indstillet.

Ved hvert holdskifte (eller anden fast interval) kontrolleres, om anlægget fungerer (afprøv både ved minimums- og maksimumsventilation).

Ved hvert holdskifte kontrolleres, at nødventilationsanlæg og alarmanlæg virker.

Ved hvert holdskifte efterses og evt. udskiftes dyser i overbrusningsanlægget.

Dokumentationskrav

Logliste over check af alarmanlæg hvert kvartal eller efter vask indsættes i egenkontrollen.

Korrigerende handlinger og rådgivning

Konstaterede fejl ved ventilationssystemet afhjælpes straks.

Er der mistanke om, at ventilationssystemet ikke fungerer eller ikke ventilerer optimalt, tilkaldes klimakonsulent fra ventilationsfirma eller fra Videncenter for Svineproduktion.



Bilag 7: Farestien

Op til faring:

- I ugen før det forventede faretidspunkt skal søer og gylte have passende redebygningsmateriale i tilstrækkelig mængde, medmindre dette teknisk ikke kan lade sig gøre med det gyllesystem, der anvendes på bedriften. *Bek. 323, §26, stk.2.*
- Drægtige søer og gylte skal indsættes i farestier senest 3 dage før forventet faring. *Bek. 323, §25, stk. 2.*

Diegivning:

- Pattegrisene skal have plads til at die uden vanskelighed. *Bek. 323, §31.*
- En så stor del af det samlede gulvareal, at alle pattegrisene kan hvile på det samtidig, skal være fast gulv eller dækket med en måtte eller strøet med halm eller andet passende materiale. *Bek. 323, §30.*
- Lejet skal være tørt og bekvemt og adskilt fra soen. *Bek. 323, §30.*
- Der skal om nødvendigt være en varmekilde i stien. *Bek. 323, §30, stk. 2.*

Fravænning:

- Grise må ikke fravænnens soen tidligere end 28 dage, medmindre dette ellers vil gå ud over soens eller pattegrisenes velfærd eller sundhed. *Bek. 323, § 33.*
- Grise kan fravænnens indtil 7 dage tidligere, såfremt dette sker til specialiserede stalde. Disse stalde skal tømmes, renses og desinficeres grundigt inden anbringelsen af en ny gruppe. Staldene skal endvidere være adskilt fra andre stalde, hvor der holdes søer, for at minimere overførslen af sygdomme til pattegrisene. *Bek. 323, §33, stk.2.*

Det anbefales at føre produktionskontrol eller sotavler omkring fravænningsalder som dokumentation for korrekt fravænningsalder.

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn kontrolleres:

- Om alle søer og gylte, der skal fare inden for den kommende uge, har en tilstrækkelig mængde egnet redebygningsmateriale.
- Om alle grise kan die uden vanskelighed.
- Om fareboksen skal justeres.

Før fravænnning af et hold grise skal det kontrolleres, om grisene er gamle nok til at blive fravænnet.

Dokumentationskrav

Optegnelser over døde dyr foretages ved det daglige tilsyn. *Bek. 707, §6.* Antallet af døde pattegrise registreres dagligt ved at anføre dato og antal døde på kuld- eller sektionniveau.

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis det konstateres, at der mangler redebygningsmateriale, tildeles straks supplerende materiale.

Kan grisene ikke die uden vanskelighed, må de flyttes til en so, hvor der er plads, eller der må etableres en ammeso.

Ved konstatering af for lav fravænningsalder etableres flere farestier, eller antallet af søer reduceres.



Bilag 8: Kastration

Kastration af pattegrise kan foretages uden forudgående bedøvelse af pattegrisen, hvis det sker så tidligt som muligt inden for dyrets 2.-7. levedøgn, og hvis dyret gives smertebehandling. *Bek. 1471, §1.*

Overrivning af væv er forbudt. *Bek. 324, §7, stk.2.*

Kastration må kun foretages af personer, som har modtaget passende uddannelse. *Bek. 324, §7.*

Kastreres pattegrisen efter grisens 7 første levedøgn, skal kastrationen foretages af en dyrlæge og dyret gives længerevarende smertebehandling. *Bek. 324, §6, §7, stk. 3.*

Overvågning og frekvens

Kontrollér løbende, at der udvises fornøden omhu og hygiejne ved kastrationen.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. bilag 1, og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek. 481, §13, stk. 2*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Ved bylder som resultat af kastration registreres efterfølgende, hvem der udfører kastrationer, og hygiejnen forbedres.



Bilag 9: Halekupering

Svin må ikke halekuperes rutinemæssigt. *Bek. 324, §4.*

Pattegrise kan halekuperes inden for dyrets 2.-4. levedøgn, hvis der er dokumentation for, at der på bedriften er sket skader på haler som følge af, at kupering ikke er foretaget. *Bek. 324, §4, stk.2.*

Halen skal kuperes mindst muligt, og der må højst kuperes op til halvdelen af den. *Bek. 324, §4, stk.2.*

Foretages halekupering efter pattegrisens 4 første levedøgn, skal dyret gives længerevarende smertebehandling. *Bek. 324, §4, stk.5.*

Overvågning og frekvens

Kontrollér løbende, at der udvises fornøden omhu og hygiejne ved halekuperingen.

Dokumentationskrav

Hvis der foretages halekupering, skal der være dokumentation for, at besætningsejer har erfaring for, at der udvikles halebid i den relevante besætning, og at der er foretaget andre forebyggende foranstaltninger mod halebid. *Bek. 324, §4, stk. 2 og 4.*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Inden halekupering foretages, skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres. *Bek. 324, §4, stk.4.*



Bilag 10: Tandslibning og jernbehandling

Tandslibning

- Slibning af pattegrises hjørnetænder må ikke foretages rutinemæssigt. *Bek. 323, §32.*
- Pattegrises hjørnetænder kan slibes inden for dyrets 4 første levedøgn, hvis der er dokumentation for, at der på bedriften er sket skader på søers patter eller på andre svins hoveder, herunder ører, som følge af, at slibning ikke er foretaget. *Bek. 323, §32, stk. 2.*
- Hjørnetænderne skal slibes ensartet. *Bek. 323, §32, stk. 2.*
- Klipping af hjørnetænder er forbudt. *Bek. 323, §32, stk. 5.*

Jernbehandling

- Jerntilskud ved injektion bør gives mellem 3.-5. levedøgn. Jerntilskud kan også tildeles oralt.

Overvågning og frekvens

Kontrollér løbende at der udvises fornøden omhu og hygiejne ved tandslibningen.

Dokumentationskrav

Hvis der foretages tandslibning, skal der være dokumentation for, at der på bedriften er sket skader på søers patter eller på andre svins hoveder, herunder ører, som følge af, at slibning ikke er foretaget. *Bek. 323, §32, stk. 2.*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Inden slibning af hjørnetænder foretages, skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre skader under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. Utilstrækkelige staldforhold eller driftsledelsessystemer skal ændres. *Bek. 323, §32, stk. 4.*



Bilag 11: Sygestier

Der skal være et tilstrækkeligt antal sygestier og altid mindst en sygesti klar til brug. *Bek. 323, § 11a.*

Antallet af sygestier til søer skal som minimum udgøre 2,5 pct. af det samlede antal stipladser til løsgående drægtige søer. For stalde taget i brug efter 1. januar 2011 er kravet gældende. Kravet gælder alle stalde fra 1. januar 2021. *Bek. 1449, §1*

Sygestierne indrettes, så de opfylder følgende krav:

- Blødt leje i 2/3 af minimumsarealet. Blødt leje kan bestå af en blød gummimatte eller strøelse i tilstrækkelig mængde, således at dyret ikke er i direkte kontakt med gulvet. *Bek. 323, §11a, stk. 5*
- Varmekilde og afkølingsfacilitet i alle sygestier. *Bek. 323, §11a, stk. 4.*
- Træk i stien skal undgås. *Bek. 323, §11a, stk. 4.*
- I sygestier til søer og gylte må der anbringes op til tre dyr. *Lov 404, §7a.*

Der gælder følgende arealkrav for sygestier *Bek. 323, §11a, stk. 2.:*

	Frit tilgængeligt stiareal, m ² pr. dyr	
Dyregruppe	Et dyr i stien	Flere dyr i stien
Søer og gylte	3,50	2,80
Grise, 7 - 15 kg	0,41	0,36
Grise, 15 - 30 kg	0,69	0,58
Grise, 30 - 60 kg	1,14	0,91
Grise, 60 - 100 kg	1,70	1,29
Grise, 100 - 130 kg	2,05	1,53
Grise, 130 - 150 kg	2,28	1,69

Overvågning og frekvens

Vurdér ved det daglige tilsyn, om der er sygestier nok i besætningen, om de er i intakt stand, og om de bruges efter hensigten.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. bilag 1, og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek. 481, §13, stk. 2*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis der opstår mangel på sygepladser, etableres straks nye sygepladser ved:

- At vurdere, om der er raske dyr i sygestien, der kan flyttes tilbage eller til bufferstald.
- At vurdere, om der er syge dyr, som ikke bedres og derfor må aflives.
- At etablere flere sygestier.

Indretning og optimal brug af sygestier diskuteres med rådgiver.



Bilag 12: Håndtering af aggressive, syge og tilskadekomne dyr

Et aggressivt dyr, der forvolder skade på andre dyr, bør tages ud af stien og isoleres. Er det ikke muligt, bør dyret udsættes. *Bek. 323, §10, stk. 2.*

Ved aggression skal årsagen hertil straks undersøges, og der skal træffes passende foranstaltninger, f.eks. ved at give dyrene rigeligt med halm eller andet rodemateriale. *Bek. 323, §10, §20.*

En syg eller tilskadekommen gris/so/orne flyttes til sygesti, hvis:

- Det udgør en risiko for dyrets velfærd at forblive i den almindelige sti.
- Den har brug for ekstra varme (f.eks. ved hjernebetændelse, utrivelighed mv.).
- Den har brug for et blødt leje (f.eks. ved skuldersår (grad 1 og 2), ømme ben mv.).
- Den har brug for mere plads og ro (f.eks. ved hjernebetændelse, brok, halebid, vulvabid mv.).
- Den har brug for adgang til vand og foder uden konkurrence (f.eks. ved vulvabid, halebid mv.).
- Den har brug for isolation (f.eks. i forbindelse med prolaps)

Der skal være en klar strategi for håndtering af syge og tilskadekomne dyr.

Overvågning og frekvens

Overvågning ved dagligt tilsyn:

- Vær opmærksom på dyr, som viser tegn på sygdom, eller som ikke opfører sig normalt.
- Undersøg det enkelte dyr nærmere.
- Vurdér, om dyret skal flyttes til en sygesti, evt. isoleres og evt. behandles.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. bilag 1, og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek. 481, §13, stk. 2*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis dyret er blevet uheldeligt sygt eller er kommet svært til skade, skal dyret aflives på stedet.

En strategi for håndtering af besætningens syge og tilskadekomne dyr diskuteres og planlægges i samarbejde med den praktiserende dyrlæge.

Vær særlig opmærksom på:



Dyr der sidder eller ligger meget ned



Dyr der har været i slagsmål



Dyr med ømme og dårlige ben



Dyr med halebid eller dyr der bider



Dyr med skuldersår



Utrivelige dyr

Bilag 13: Halebid

Svin må ikke halekuperes rutinemæssigt. *Bek. 324, § 4.*

Hvis der er erfaring for halebid i besætningen, bør halekupering foretages, jf. bilag 9.

Halebid bør forebygges således:

- Alle vandventiler skal give vand nok.
- Ingen overbelægning og mindst mulig sammenblanding.
- Justér ventilationsanlægget løbende (kontakt fagmand).
- Begræns støj fra ventilationsanlæg og undgå træk (delvist åbent inventar).
- Permanent adgang til foder (hele døgn) og tilstrækkeligt med ædepladser i systemer med fodring efter ædelyst.
- I systemer med restriktiv fodring skal alle grise skal kunne æde og drikke samtidig.
- Overhold normerne for næringsstoffer
- Tildel ekstra rode- og beskæftigelsesmateriale.
- Spaltegulve, der passer til dyrets alder, og gulve uden grater, blotlagte sten mv.
- Undgå krybestrøm i inventar (kontakt elektriker).

Læs endvidere Videncenter for Svineproduktions Halebidsmanual.

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn kontrolleres, om der er nye tilfælde af halebid, og eventuelle nye tilfælde sættes i behandling.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. bilag 1, og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek. 481, §13, stk. 2*

Hvis der foretages halekupering, skal der være dokumentation for, at der har været halebid i besætningen, jf. bilag 9. *Bek. 324, §4, stk. 2.*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Opstår der halebid, håndteres situationen således:

- Tildel halm, reb eller andet for at aflede grisenes opmærksomhed.
- Isolér grisen, der bider haler.
- Grise med mindre halebid isoleres /flyttes i sygesti og behandles.
- Grise med alvorlige halebid aflives omgående.
- Nedsæt belægningsgraden.
- Find årsagerne til, at grisene bider haler (kontakt rådgiver).

Vigtige tjekpunkter ved halebid



Er temperatur og luftfugtighed i stalden indstillet korrekt? Tjek styringen af ventilationsanlægget.

Husk at: Ønsket stald-temperatur + ønsket luftfugtighed $\approx$ < 90



Tildel mere beskæftigelses- og rodemateriale eller supplér med en anden type under et halebidsudbrud.



Kontroller vandventilens ydelse ved brug af ur og målebæger.

Ydelse:
Smågrise: 0,5-0,8 L/min
Slagtesvin: 0,8-1,2 L/min

Bilag 14: Skuldersår

Alle syge eller tilskadekomne dyr skal omgående have en passende behandling. *Bek. 707, §5:*

Skuldersår bør forebygges således:

- Sørg for, at alle søer er i passende huld inden indsættelse i farestalden.
- Fasthold godt huld i farestalden – kan hjælpes på vej ved hyppigere udfodring.
- Undgå søer over 7. læg samt søer, der har haft skuldersår før/har ar på skulderpartiet.
- Indsæt ikke søer med ømme ben i farestalden – om nødvendigt må de i syge- eller aflastningssti.
- Sørg for god vedligeholdelse og renholdelse af gulvoverflader (tørre gulve uden grater).
- Indlæg gummimåtter i farestier med risikosøer (søer, der er i dårlig huld, er gamle, har haft skuldersår før, har dårlige ben eller er af landrace).
- Brug farebøjens indstillingsmuligheder aktivt, således at soen altid har bedst mulig plads til at rejse sig.
- Tildel redebygningsmateriale samt rode- og beskæftigelsesmateriale – det stimulerer soen til at komme op.
- Indret nye stalde med fast gulv under soens skulderparti, og undgå niveauforskelle.

Læs endvidere Videncenter for Svineproduktions Skuldersårsmanual.

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn overvåges, om der er søer med rødmen på skulderbladet eller begyndende skuldersår.

Vurder løbende, om et begyndende skuldersår er i bedring, eller om det forværres. Allerede ved rødmen af huden skal soen sikres et blødt underlag. Mærk efter, hvordan "såret" udvikler sig – opstår der store faste hævelser eller hud, som ikke kan forskydes, er der formentlig tale om skuldersår af grad 3 eller 4.

Dokumentationskrav

Al medicinsk behandling skal registreres jf. bilag 1, og optegnelserne skal opbevares i mindst 5 år. *Bek. 481, §13, stk. 2*

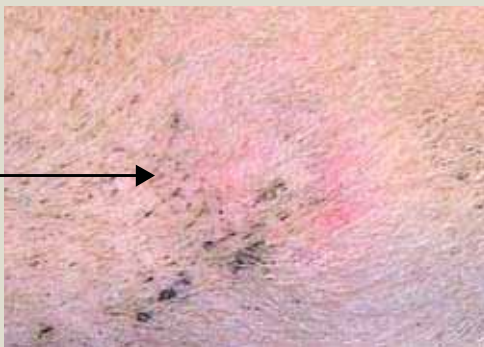
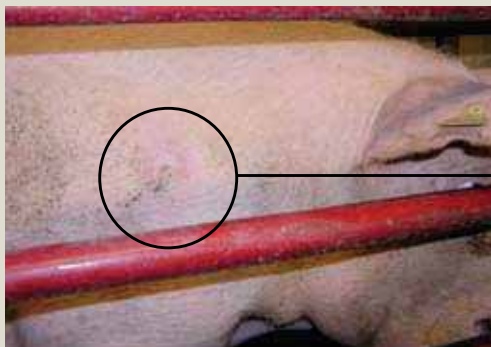
Såfremt soen må aflives, føres optegnelser over døde og aflivede dyr. *Bek. 707, §6.*

Korrigerende handlinger og rådgivning

Ved skuldersår mærkes soen op, og der igangsættes forebyggende foranstaltninger og behandling. Skuldersår behandles efter dyrlægens anvisninger.

Såfremt der konstateres et dyr med rødmen, indlægges en måtte. Søer med skuldersår af grad 3 skal altid være i en sygesti. Viser et skuldersår af grad 3 forværring trods iværksat behandling, aflives soen, eller sendes om muligt til slagtning, **INDEN** såret udvikler sig til grad 4. Grad 4 betragtes som misrøgt og må ikke forekomme i besætningen.

Fotos af grad 1:



Allerede ved rødmen af huden skal soen sikres et blødt underlag. Mærk efter hvordan "såret" udvikler sig – drøft med din dyrlæge, hvordan du gør.

Bilag 15: Aflivning

Aflivning af svin indebærer bedøvelse med boltipistol efterfulgt af afblødning. *Bek. 583, §53.*

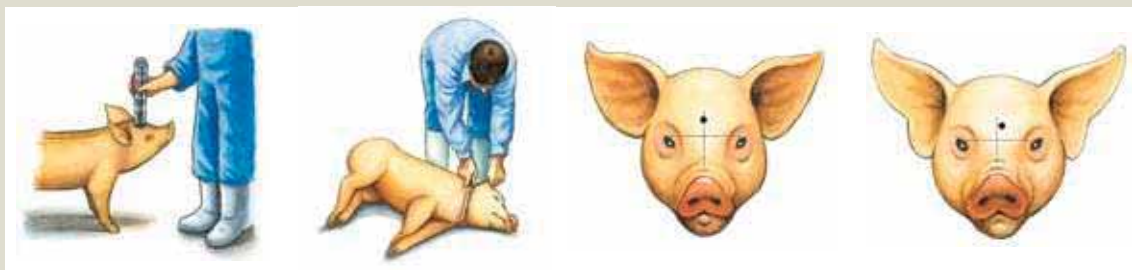
Personer, der vil aflive et dyr, skal sikre, at det aflives så hurtigt og så smertefrit som muligt. *Lbk 1343, §13.*

Aflivningen bør kun foretages af personer, som har modtaget passende uddannelse. *Bek. 583, § 3, 4 + 1343, § 13.*

I svinebesætninger, som opretholder besøgsregler med karantænetider fra besøg i anden svinebesætning, skal den ansvarlige for svineholdet være i besiddelse af en boltipistol samt være instrueret i brugen i alle besætninger (*Bek. 583, §15*)

Det er et krav i DANISH-kontrollen, at alle besætninger skal have en funktionsdygtig boltipistol, egnede patroner og en skarp kniv til afblødning.

Der skal anvendes boltipistol til grise over 5 kg. *Bek. 583, §15, stk. 2.*



Bedøvelse med boltipistol

Hvis mere end én person deltager i aflivning af dyret, skal arbejdsforholdene være aftalt mellem jer, inden I går i gang

- Dyret skal fastholdes for at sikre en effektiv og korrekt aflivning
- Boltipistolen placeres korrekt på dyrets pande
- Skyd grisen, når den står helt stille
- Benytter du én hånd til at affyre boltipistolen, må den frie hånd ikke være i nærheden af pistolen.

Aflivning ved afblødning

- Umiddelbart efter at dyret er skudt, overskæres mindst én af de to halspulsårer
- Benyt en skarp kniv
- Lad din dyrlæge instruere dig i hvor og hvordan snittet skal lægges (enten på langs eller på tværs af halsen)
- Når både hornhinderefleks og åndedræt eller hjerteslag er ophørt, er døden indtrådt. Bed din dyrlæge vise dig, hvordan du sikrer dig det.

Bedøvelse af mindre svin, slagtesvin og polte

Valg af pistol og patron:

- 6 mm Cash Special med 6 mm lille patron
- 9 mm Blitz pistol med 9 mm grøn eller gul patron.

Korrekt placering:

- Placer boltipistolen i hovedets midtlinie, ca. 2-3 cm over øjenhøjde.

Bedøvelse af søer og orner

Valg af pistol og patron til unge søer eller orner:

- Blitz pistol med rød patron
- Cash Magnum med 6 mm røde patroner.

Valg af pistol og patron til ældre søer og orner:

- Cash Magnum med 6 mm røde patroner

Korrekt placering:

- Placer boltipistolen ca. 5 cm over øjenhøjde og ca. 1-1 ½ cm til siden for midtlinien.

Overvågning og frekvens

Kontroller løbende, at der forefindes velfungerende boltipistol, de rigtige patroner samt en skarp kniv til afblødning. Efter hvert skud, kontrolleres det, at bolten går tilbage til udgangsstillingen. Er dette ikke tilfældet, må boltipistolen ikke bruges igen, før den er blevet repareret. *Bek. 583, §44, stk. 3.*

Dokumentationskrav

Optegnelser over døde (og aflivede) dyr foretages ved det daglige tilsyn. *Bek. 707, §6.* Antallet af døde smågrise, slagtesvin, polte, søer og orner registreres på enkeltdyrsniveau, således at der anføres dato og antal døde af de enkelte grupper.

Det noteres i egenkontrollen, hvem der er ansvarlig for aflivning i besætningen, jf. bilag 1.

Korrigerende handlinger og rådgivning

I tilfælde af usikkerhed om proceduren for aflivning bør du bede din dyrlæge gennemgå korrekt aflivning.

Bilag 16: Rode- og beskæftigelsesmateriale

Alle smågrise, polte, slagtesvin og orner skal tildeles tilstrækkelige mængder egnede beskæftigelses- og rodematerialer.

Bek. 323, §20. Lov 104, §5.

For søer og gylte gælder en række overgangsordninger: Lov 404, §9

Staldafsnit		Lovkrav fra og med nedenstående dato
Løbestalde	Stalde taget i brug før 15. maj 2003	1. januar 2013
(ikke drægtige søer og gylte)	Stalde taget i brug efter 15. maj 2003	15. maj 2003
Drægtighedsstalder	Stalde taget i brug før 1. januar 1999	1. januar 2013
(drægtige søer og gylte)	Stalde taget i brug efter 1. januar 1999	1. januar 1999
Farestalde	Stalde taget i brug før 15. maj 2003	1. januar 2013
	Stalde taget i brug efter 15. maj 2003	15. maj 2003

Nøgleord for rode- og beskæftigelsesmateriale:

- Der skal være permanent adgang. Bek. 323 §20, Lov 104 §5, Lov 404 § 9.
- Materialet skal være manipulerbart og foranderligt og må ikke være skadeligt. Lbk. 1343, §1.
- Der skal være så meget materiale, at en vis del af grisene på samme tid kan få opfyldt deres behov for at rode.
- Ved anvendelse af reb og træ skal der være mindst 2 stykker til en sti med 18 smågrise, avls- eller slagtesvin.

(Justitsministeriets vejledning om beskæftigelses- og rodemateriale afsnit 5).

Materialetyper:

Der skelnes mellem materialer, der kan opfylde kravet om beskæftigelsesmateriale, rodemateriale eller begge materialer på en gang:

	Rodemateriale	Beskæftigelsesmateriale	Behov for supplerig
Halmhæk	X	X	
Reb - ligger på gulvet	X	X	
Reb - ligger ikke på gulvet		X	X
Strøelse - tildelt på gulvet	X	X	
Halm mv. i blokke - ligger på gulvet	X	X	
Træklodser/grene - ligger på gulvet	X	X	
Træklodser/grene - ligger ikke på gulvet		X	X
Dybstrøelse	X	X	
Tørfoder i automat *)	X		X
Blokke - tildelt i automat		X	X

*) Forudsætter at svinene skal manipulere med automaten for at få foder ud, og at automaten er konstrueret således, at der kun frigives meget små mængder foder ad gangen. (Justitsministeriets vejledning om beskæftigelses- og rodemateriale afsnit 5.2)

Overvågning og frekvens

Ved det daglige tilsyn overvåges, at alle grise har en tilstrækkelig mængde egnet rode- og beskæftigelsesmateriale.

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis der mangler rode- og beskæftigelsesmateriale, tildeles nyt materiale straks.

Bilag 17: Transport og transportegnethed

Egen transport

Det er tilladt at transportere egne dyr i eget transportmiddel (selvkører) over en afstand på mindre end 50 km uden godkendelse som transportør (*Transportforordningens artikel 1, stk. 2, b*).

Transportegnethed

Ingen dyr må transporteres, medmindre de er egnede til den planlagte transport. (*Transportforordningens artikel 3, og bilag I, kap. I, pkt. 1.*). Tilskadekomne dyr og dyr, som har skavanker eller er syge, betragtes som ikke egnede til transport. (*Transportforordningens bilag I, kap I, pkt. 2*).

Dyr må bl.a. ikke transporteres, hvis:

1. Der er tegn på akut sygdom:

- Der må ikke være feber (temperaturen skal være under 39,5 °C).
- Normal adfærd, æde- og drukkelyst.
- Almenbefindende skal være uforstyrret.

2. Der er alvorligt åbne sår eller endetarms- eller skedeprolaps (*Det Veterinære Sundhedsråd, 2. dec. 2008*)

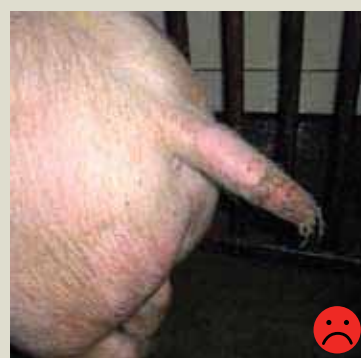
- Halebid: Hvis såret er "betændt" eller bløder, herunder har blottede sener eller knogler.
- Skuldarsår: Der må ikke være sår. Sårene skal være helt afhelede.
- Dyr med endetarms- eller skedeprolaps er ikke egnede til transport.



Hale med overfladisk sår, som kun omfatter huden.
Bedømmelse: Transportegnet



En stor del af hale er borte, såret er tørt og afhelet.
Bedømmelse: Transportegnet



Akut halebid med tydelig betændelse.
Bedømmelse: Ikke transportegnet

3. Navle- og lyskebrok: Hvis brokket er større end 15 cm, og der er sårannelser på broksækken, bevægelseshæmning, påvirket almentilstand eller tegn på andre komplikationer i form af indeklemning, bug-hindebetændelse og lignende. (*Det Veterinære Sundhedsråd, 17. februar 2009*).

• Betinget transport af brokgrise

Hvis brokket er større end 15 cm og uden sår, og dyrets almenbefindende er normal, skal grisen transporteres adskilt fra andre dyr og med ekstra plads og strøelse. Op til 5 grise med et navle- eller lyskebrok større end 15 cm kan transporteres sammen i hvert aflukke på vognen og med et ekstra tykt lag strøelse og ekstra gode pladsforhold til et nærtliggende slagteri under forudsætning af, at en dyrlæge har undersøgt dyrene tidligst 7 dage inden transporten og udstedt en attest vedrørende transportegnetheden (*Det Veterinære Sundhedsråd, 2. dec. 2008*).



Slagtesvin med navlebrok. Brokket er mindre end 15 cm, uden sår/læsioner og grisens almenbefindende er upåvirket.

Bedømmelse: Transportegnet



Slagtesvin med navlebrok. Brokket er over 15 cm, uden sår/læsioner og grisens almenbefindende er upåvirket.

Bedømmelse: Betinget transportegnet.



Slagtesvin med navlebrok. Brokket er større end 15 cm og med sår.

Bedømmelse: Ikke transportegnet

4. Ben- og klovskaider: Hvis dyret ikke støtter ligeligt på alle fire ben, og gangarten ikke er normal. Der må ikke være afrevne klove/sår efter afrevne biklove, og klove må ikke være forvoksede.



Krumme forben (styltefod) uden ledbetændelse eller andre komplikationer
Bedømmelse: Transportegnet



Udskridning
Bedømmelse: Ikke transportegnet



Støttehalt forben
Bedømmelse: Ikke transportegnet

5. Drægtighed: Søer og gylte er uegnede til transport i de sidste 11 dage af drægtighedstiden og i den første uge efter fødsel.
(Transportforordningens bilag I, kap. I, pkt. 2, litra c).

6. Øvrigt: Dyret må have fastet i maksimalt 12 timer før ankomst til slagteri.

I tvivlstilfælde rådføres der med en dyrlæge, som eventuelt også vil kunne bistå med udfærdigelse af en erklæring om betinget transportegnethed. Dyr der er betinget transportegnede, må aldrig transporteres via samlesteder.

Overvågning og frekvens

Kun transportegnede dyr flyttes til udleveringsfaciliteterne (udleveringsrummet). I tvivlstilfælde flyttes dyrene til en særskilt sti, hvor vognmanden, eventuelt en dyrlæge, kan vurdere dyrenes transportegnethed.

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Hvis et dyr ikke er transportegnet, vurderes det, om dyret skal sættes i behandling, flyttes til en sygesti eller aflives. Ved tvivlstilfælde kontaktes besætningsdyrlægen.

Bilag 18: Udendørs hold af svin

Krav til hytter:

- Drægtige søer og gylte skal have et sammenhængende lejeareal på mindst 1,3 m² pr. so og 0,95 m² pr. gylt. Har orner adgang til hytterne, skal hytterne herudover have mindst 2 m² sammenhængende leje-areal pr. orne. *Lov 173, §3.*
- Farende og diegivende søer og gylte skal have et sammenhængende lejeareal på mindst 3,8 m² pr. so eller gylt. *Lov 173, §3, stk. 2.*
- Separate hytter til orner skal have et sammenhængende lejeareal på minimum 3 m² pr. orne. *Lov 173, §3, stk. 3.*
- Den indvendige højde i hytten skal tillade svinene at stå oprejst og bevæge hovedet uhindret. *Lov 173, §4.*
- Hytter skal være indrettet med åbninger, vinduer eller lignende, der muliggør opsyn med alle svin i hytten. *Lov 173, §4, stk. 2.*
- Hvis flere søer og gylte går i samme fold, skal det sikres, at alle svin har adgang til et lejeareal. *Lov 173, §5.*
- Hytter skal være isolerede, således at svinenes temperaturkrav kan tilgodeses under alle vejrforhold. *Lov 173, §6.*
- Hytterne skal være indrettet således, at der er mulighed for yderligere ventilation ud over en enkelt døråbning, således at luftcirkulationen i hytterne kan reguleres både i kolde og varme perioder. Antallet, dimensioneringen og indretningen af døråbningerne og eventuelle andre åbninger skal være afpasset efter, at svinene skal sikres bedst muligt mod vejrliget. *Lov 173, §7.*
- Lejearealet i hytterne skal være dækket af halm eller andet materiale, således at svinene kan ligge tørt og lunt under alle vejrforhold. I farehytter skal drægtige søer og gylte have tildelt større mængder halm eller andre materialer, der virker isolerende og kan bruges til redebygning. *Lov 173, §8.*

Krav til aktivitetsareal, udeareal m.v.:

- Hvis det er veterinært begrundet, kan et dyr undtagesvis anbringes i en enkeltdyrsfold, der ikke opfylder arealkravene. *Lov 173, §9, stk. 3.*
- Foldens udeareal skal dog mindst være så stort, at dyret kan ligge ned i udstrakt sideleje og rejse og vende sig uden besvær.
- Alle svin over 20 kg skal have adgang til et sølehul, hvori de kan regulere deres kropstemperatur og beskytte sig mod solskoldning, når den gennemsnitlige dagtemperatur overstiger 15 °C i skyggen. *Lov 173, §10.*
- Hvis svinene har adgang til arealer med både skygge og effektiv luftudskiftning, kan sølehullet erstattes med et overbrusningsanlæg eller tilsvarende anordning, hvorved dyrenes kropstemperatur kan reguleres. *Lov 173, §10, stk. 2.*



- Adgangen til et sølehul skal kunne lukkes for diegivende søer i op til 14 dage efter faring, hvis det er veterinært begrundet.

Lov 173, §10, stk. 3.

Håndtering:

- Dyrene skal introduceres til de udendørs forhold på en måde, hvor de ikke lider overlast i form af f.eks. solskoldning eller kuldechok.

- Dyr, der holdes udendørs, skal være bedst muligt beskyttet mod rovdyr og smitterisici. *Bek. 707, §11.*

- Der bør indføres procedurer for hhv. opretholdelse af konstant adgang til rent drikkevand (også under frost), kontrol af hegn samt indsamling af døde dyr.

Overvågning og frekvens

Alle dyr skal tilses jævnligt (*Lbk. 1343 §3, stk. 3*)

Dokumentationskrav

Ingen

Korrigerende handlinger og rådgivning

Opstår der tvivl om, hvem der gør hvad, udarbejdes en klar ansvarsplan.



Faglig information og lovgivning

Det er muligt at finde uddybende faglig information på hjemmesiden www.vsp.lf.dk

På Fødevarestyrelsens hjemmeside findes uddybende information om Obligatorisk sundhedsrådgivning og Egenkontrol i svinebesætninger. Se siden www.fvst.dk under dyrevelfærd/veterinærførelset.

Relevant lovgivning

Dette egenkontrolprogram bygger på al lovgivning omkring dyrevelfærd, nærmere bestemt:

Love

- Lovbekendtgørelse nr. 1343 af 4. december 2007 med senere ændringer: Dyreværnsloven
- Lov nr. 269 af 21. april 2004: Slagtning og aflivning af højdrægtige produktionsdyr
- Lov nr. 173 af 19. marts 2001 med senere ændringer: Udendørs hold af svin
- Lov nr. 104 af 14. februar 2000 med senere ændringer: Indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin
- Lov nr. 404 af 26. juni 1998 med senere ændringer: Indendørs hold af drægtige søer og gylte

Bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 583 af 6. juni 2007: om slagtning og aflivning af dyr
- Bekendtgørelse nr. 481 af 29. maj 2007 med senere ændring: Dyreejeres anvendelse af lægemidler til dyr og fødevarevirksomheders egenkontrol med restkoncentrationer
- Bekendtgørelse nr. 1120 af 19. november 2004: Sygestier
- Bekendtgørelse nr. 927 af 21. november 2003: Sundhedsrådgivningsaftaler for svinebesætninger
- Bekendtgørelse nr. 323 af 6. maj 2003 med senere ændringer: Beskyttelse af svin
- Bekendtgørelse nr. 324 af 6. maj 2003 med senere ændring: Halekupering og kastration af dyr
- Bekendtgørelse nr. 707 af 18. juli 2000: Mindstekrav til beskyttelse af landbrugsdyr

Forordninger

Transportforordning nr. 1/2005 af 22. december 2004: Beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter mv.

Vejledning

- Notat nr. 0625: Vejledning om beskæftigelses- og rodematerialer

Al relevant lovgivning findes på hjemmesiden www.retsinfo.dk